
METALLIPIENYRITYKSEN KEHITTÄMINEN

Kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelma

Harri Kontkanen

Opinnäytetyö

Koulutusala Tekniikan ja liikenteen ala	
Koulutusohjelma Kone- ja tuotantotekniikka	
Työn tekijä(t) Kontkanen Harri	
Työn nimi Metallipienyrityksen kehittäminen	
Päiväys	7.6.2011
Sivumäärä/Liitteet	49 / 1
Ohjaaja(t) Salkinoja Heikki	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) M. Kontkasen Paja	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä tutkittiin perinnönjaossa ja sukupolvenvaihdoksessa eteen tulevia verotuksellisia vaihtoehtoja, sekä tehtiin tutkimusta yrityksen jatkotoiminnasta ja sen mahdollisuuksista. Lisäksi vertailtiin elinkeinonharjoittajan, kommandiittiyhtiön ja osakeyhtiön välisiä eroja sekä mikä yritys- muoto sopisi parhaiten yrityksen toiminnan jatkamiselle nyt ja tulevaisuudessa. Lisäksi oli tarkoitus laatia liiketoimintasuunnitelma sekä toimintaohjeistuksen laatiminen yrityksen muutostilanteeseen. Näiden pohjalta yrityksen markkinointia kehitetään myöhemmin vahvasti uusien asiakkaiden ja tuotteiden saamiseksi. Tutkimuksen toimeksiantajana on yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka on toiminut seppänä metallialan takomossa n. 50 vuotta.</p> <p>Tutkimustuloksena havaittiin, että on syytä käyttää sopivaa asiantuntijaa apuna, jos jaettavana olevassa kohteessa on useita eri verotuksellisia mahdollisuuksia. Näin vältetään ylisuuret verorasitukset perinnönjako- ja sukupolvenvaihdostilanteissa. Tämänhetkellä liikevaihdolla oikea yritys- muoto on toiminimi, joka voidaan myöhemmin tarvittaessa muuttaa joko osakeyhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi, jos yrityksen osakkaiden määrä tai liikevaihto kasvaa merkittävästi nykyisestä. Liiketoimintasuunnitelma tehtiin käyttäen budjettilaskelmissa hieman parempaa markkinatilannetta kuin mitä tämänhetkinen tilanne edellyttäisi. Lisäksi laadittiin yrityksen omistajan muutostilanteeseen tarkat toimintaohjeet, jotta sukupolvenvaihdoksen jälkeen välttyttäisiin ikäviltä yllätyksiltä taloudellisesti.</p>	
Avainsanat Perinnönjako, sukupolvenvaihdos, yritysverotus, yritysmuodot, liiketoimintasuunnitelma	

Field of Study Technology, Communication and Transport			
Degree Programme Mechanical Engineering and Production Technology			
Author(s) Kontkanen Harri			
Title of Thesis Development of a Small Metallic Business			
Date	7.6.2011	Pages/Appendices	49 / 1
Supervisor(s) Salkinoja Heikki			
Project/Partners M Kontkasen Paja			
<p>Abstract</p> <p>This thesis investigated the change of generation and inheritance tax in respect of taxation. Also a follow-up research was carried out on the company's activities and its future opportunities. In addition the differences between different corporate forms, a trader, a limited partnership and a limited liability company were compared with each other. The idea was to find the best corporate form for the company now and in the future. It was also intended to prepare a business plan and plan of action for the company's present situation. Based on these, the company will later develop its marketing to obtain new customers and products. The study was sponsored by a private entrepreneur, who has worked as a blacksmith in a forge shop for about 50 years.</p> <p>The research results showed that appropriate expert assistance is needed, in the division of the company. In this way excessive tax burdens can be avoided. Based on the turnover, the correct form of business is one-man-business, which can later be changed either to a limited liability company or limited partnership if the company's shareholders or the amount of revenue will increase significantly. A business plan was made using budgetary calculations based on market situation a little better than what the current situation would require. In addition exact instructions for the change of ownership were made so that the generation after the change could avoid unpleasant financial surprises.</p>			
<p>Keywords</p> <p>Distribution of the estate, succession, corporate tax, business forms, business plan</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	7
2	ELINKEINONHARJOITTAJAN LÄHTÖTILANNE.....	8
2.1	Yrityksen tila markkinoilla tänään.....	8
2.2	Yrityksen osaaminen sekä tuotteet	8
3	PERINNÖNJAKO JA SUKUPOLVENVAIHDOS	9
3.1	Perinnönjaon pääperiaatteet.....	9
3.2	Kuolinpesän verotuksellinen asema.....	9
3.3	Jakamaton pesä	10
3.4	Eläminen jakamattomassa pesässä.....	10
3.5	Sopimusjako	11
3.6	Sukupolvenvaihdoksen merkitys perintöverotuksessa	11
3.7	Ennakkoratkaisun hakeminen.....	12
3.8	Huojennuksen vaatiminen.....	13
3.9	Huojennuksen edellytykset	13
3.9.1	Maatila tai yritys.....	13
3.10	Toiminnan jatkaminen.....	14
3.11	Maksuhuojennuksen laskeminen	14
3.11.1	Perintö tai lahja.....	14
3.11.2	Lahjanluontoinen kauppa	17
3.12	Verosuunnittelu.....	18
3.12.1	Sukupolvenvaihdos	18
4	YRITYSMUODOT TMI, KY JA OY.....	21
4.1	Yritysmuodot ja verotus	25
4.1.1	Yleistä verotuksesta	25
4.2	Yksityinen toiminimi	27
4.3	Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö	29
4.4	Osakeyhtiö	30
5	LIIKETOIMINTASUUNNITELMA	33
5.1	Lähtötilanne.....	33
5.2	Toiminta ajatus	34
5.3	Liikeidea	35
5.4	Toimiala ja sen kehittyminen.....	36
5.5	Markkinointisuunnitelma	37
5.6	Talouden suunnittelu	38
5.7	Tulevaisuuden visiot	39
5.8	Tulos-, investointi- ja myyntibudjetti	39
6	MUUTOSVAIHEESSA TEHTÄVIÄ ILMOITUKSIA	42

6.1 Suunnitteluvaihe	42
6.2 Päätös perustamisesta	42
6.3 Perustamispapereiden tekeminen	43
6.4 Rekisteröinti.....	44
6.5 Yritystoiminnan käynnistyttyä.....	44
6.6 Rahaliikenne verottajan kanssa	45
6.7 Yrittäjän ja tilitoimiston väliset asiat.....	46
6.8 Starttiraha.....	47
7 OMAN TYÖN ARVIOINTI.....	48
LÄHDELUETTELO	49

LIITTEET

Liite 1 Y3-perustamisilmoituslomake

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö sai alkunsa syksyllä 2010 kun opinnäytetyön tekijä alkoi aavistella tulevan työtilanteensa heikkenevän ollessaan vieraalla töissä. Yleinen maailman markkina tilanne näytti edelleen epävarmalta johtuen 2008 alkaneesta finanssikriisistä. Leppävirralla sattui sopivasti alkamaan Koulutus- ja yrityspalvelu Riitta Vaittisen sekä Pohjois-Savon TE-keskuksen järjestämän Startti-yrittäjäksi -hankekoulutus, joka kestäisi kolme kuukautta. Tällöin jo mielessä aiemmin käynyt mielikuva yrittäjäksi ryhtymisestä alkoi uudestaan tuntua paremmalta vaihtoehdolta toistuville lomautuksille. Yritys oli jo olemassa toisella paikkakunnalla, mutta sitä täytyisi kehittää ja markkinointiakin voisi kokeilla.

Opinnäytetyön aihe sai tällöin alkunsa ja se oli metallipienyrityksen kehittäminen. Kirjoittajan isällä oli vieläkin toiminnassa oleva sepän pajan takomoyritys, maatilankuudessa, kirjoittajan kotipaikkakunnalla Outokummussa. Leppävirran kurssilla annettiin paljon uutta aineistoa ja sen omaksuminen siinä tilanteessa oli työlästä. Onneksi kaikki aineisto saatiin myös paperitulosteina, joita voi sitten myöhemmin lueskella ja kertailla, vaikkapa tehden opinnäytetyötä.

Metallialan yritys, joka tuottaa takomotuotteita lähinnä kaivos- ja louhintateollisuuteen, olisi uudestaan kasvavan kaivosteollisuuden myötä hyvässä ajankohdassa toiminnan uudelleen kehittämiseksi ja yritystoiminnan jatkamiseksi. Toimialalla on hyvät menestymisen mahdollisuudet tulevaisuudessa. Opinnäytetyön tekijä haluaa mahdollistaa jo olemassa olevan yrityksen toiminnan jatkamisen ja kehittämisen tällä teollisuuden alalla. Markkinointiosa jätettiin pois koska sen aloittaminen kotisivujen avulla ei ollut vielä mahdollista. Markkinointi käynnistetään tulevaisuudessa tekemällä toimivat ja laadukkaat kotisivut.

2 ELINKEINONHARJOITTAJAN LÄHTÖTILANNE

2.1 Yrityksen tila markkinoilla tänään

Yrityksen markkinatilanne on hiljainen nykypäivänä johtuen maailman markkinatilanteesta. Yritys on ollut riippuvainen suomalaisesta kaivosteollisuudesta. Kaivosteollisuuden ollessa Suomessa kuitenkin hyvässä noususuhdanteessa, tämän päivän tilanteessa yritystä on hyvä mahdollisuus kehittää ja aloittaa uusien tuotteiden etsintä ja markkinointi.

2.2 Yrityksen osaaminen sekä tuotteet

Yrityksen osaaminen on tuottaa metallituotteita Suomalaiselle kaivos- ja louhintateollisuudelle. Yrityksen tuotteet valmistetaan takomalla, sepän pajassa, käyttäen apuna ahjoa, alasinta, vasaraa sekä konevasaraa. Yrityksen tuotteet ovat kaivos- ja louhintateollisuudessa käytettävät takomo- ja metallituotteet.

3 PERINNÖNJAKO JA SUKUPOLVENVAIHDOS

3.1 Perinnönjaon pääperiaatteet

Perinnönjaosta on osakkailla käytössään varsin monia eri vaihtoehtoja. Suosituin tapa on jakaa pesä osakkaiden välisellä sopimuksella. Jako saadaan aikaiseksi myös virallisjakona, jolloin pesänjakaja toimittaa jaon. Kolmas mahdollisuus on pitää kuolinpesä jakamattomana. Neljäs vaihtoehto on toimittaa pesässä osittainen perinnönjako. Vainajan omaisuuden katsotaan siirtyvän perillisille kuolinhetkellä, josta yleensä alkaa myös perintöverovelvollisuus. Tämän hetken mukaan omaisuus myös arvostetaan perintöverotuksessa. Vaikka oikeus omaisuuteen syntyy kuolinhetkellä, yksittäiselle perilliselle ei tule heti oikeutta määrätä vainajan omaisuudesta. Kuolemantapauksen jälkeen vainajan omaisuus muodostaa edelleen kokonaisuuden, kuolinpesän. Kuolinpesä on oma erillinen varallisuusmassansa, jota verotetaan erillisinä verovelvollisena (elinkeinotoimintaa harjoittava kuolinpesä on kuitenkin eri verovelvollinen vain kolme vuotta). Jos vainaja oli naimisissa, on ennen perinnönjakoa yleensä tehtävä ositus. Tällöin on laskettava, mikä on puolison avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö, eli puolison varojen ja velkojen erotus. Kun puolisoitten avio-oikeuksien alaisten omaisuuksien säästöt lasketaan yhteen saadaan pesän säästö. Pesän säästöstä kuuluu kummallekin puolisolalle avio-oikeuden nojalla puolet. Se puolisoista, jolla on enemmän varoja, luovuttaa tasinkona omaisuuttaan toiselle puolisolalle niin, että puolisoitten säästöt menevät tasan. Osituksessa leski saa avio-oikeutensa perusteella puolet pesän säästöstä, ja vainajan osuus pesän säästöstä jää kuolinpesään. Vasta osituksen jälkeen tiedetään, mikä omaisuus kuuluu leskelle ja mikä kuolinpesään. (Lindholm 2010, 89.)

3.2 Kuolinpesän verotuksellinen asema

Tuloverotuksessa kuolinpesää pidetään erillisenä verovelvollisena. Pesän saamat tulot ja menot ilmoitetaan veroilmoituksella vuosittain, ja pesä maksaa veroja saamistaan tuloistaan ja varoistaan. (Lindholm 2010, 90.)

Kuolinpesä voi jatkaa vainajan elinkeinotoimintaa. Elinkeinotoimintaa harjoittavaa kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena kolmelta vainajan kuolinvuotta seuraavalta verovuodelta. Sen jälkeen kuolinpesää verotetaan yhtymänä. Yhtymälle vahvistettu tulos jaetaan verotettavaksi sen osakkailla. (Lindholm 2010, 91.)

Kuolinpesän harjoittamaa toimintaa jatkamaan voidaan perustaa avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, jolloin vähintään yhden kuolinpesän osakkaista tulee ryhtyä avoimen yhtiön yhtiömieheksi tai kommandiittiyhtiön vastuunalaiseksi yhtiömieheksi. Myös osakeyhtiö voi jatkaa kuolinpesän harjoittamaa toimintaa edellyttäen, että yksi tai useampi kuolinpesän osakkaista merkitsee kaikki osakeyhtiön osakkeet. (Lindholm 2010, 90.)

3.3 Jakamaton pesä

Kuolinpesän osakkaat voivat tehdä sopimuksen, että pesä jätetään osakkaiden yhteisestä päätöksestä jakamatta toistaiseksi tai määräajaksi. Sopimus jakamatta jättämisestä voidaan tehdä vaikka heti perittävän kuoltua. Sopimusta ei voida tehdä, jos pesä on pesänselvittäjän hallittavana. Testamentin toimeenpanija ei myöskään ole oikeutettu tekemään sopimusta jakamattomassa pesässä elämisestä, ellei testamentti häntä siihen erikseen oikeuta. (Lindholm 2010, 92.)

3.4 Eläminen jakamattomassa pesässä

Usein yhteishallinnoin tarkoituksena on pitää pesä yhtenä kokonaisuutena niin kauan kuin leski on elossa. Jakamattomuudella voidaan myös estää omaisuuden pirstoutuminen epätaloudellisesti. Esimerkiksi liikeyritys on sellainen varallisuus, jonka arvo voi laskea, jos se jaetaan. Samoin kiinteistö tai maatila ovat kokonaisuuksia, joiden arvo laskee usein merkittävästi, jos niitä jaetaan. Osakkaat hallitsevat yhdessä kuolinpesää. Jokaisella kuolinpesän osakkaalla on oikeus osallistua pesän hallintoon niin kauan kunnes jako tehdään. (Lindholm 2010, 93.)

Yksi syy jakamattomuuteen on usein verotus. Kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena tuloverotuksessa. Pesän tuloja ei siis jaeta pesän osakkaille verotettavaksi. Poikkeuksen muodostaa vain elinkeinotoimintaa harjoittava kuolinpesä. Elinkeinotoimintaa harjoittavaa kuolinpesää verotetaan erillisenä vain kolmelta perittävän kuolinvuotta seuraavalta vuodelta ja sen jälkeen yhtymänä. Varallisuusverotus on poistettu Suomesta vuoden 2006 alusta lukien, joten sen takia pesää ei tarvitse enää pitää jakamattomana. (Lindholm 2010, 94.)

3.5 Sopimusjako

Kaikkein yleisin tapa jakaa perintö on sopimusjako. Siinä pesän osakkaat yhdessä sopivat, mitä omaisuutta kenellekin osakkaista tulee. Osakkaat itse tekevät sovintojaon. Säännökset jaon toimittamisesta ovat hyvin niukat. Jaon suhteen on sopimusvapaus. Osakkaat voivat sopia, mitä omaisuutta tulee kenenkin jako-osaan riippumatta omaisuuden laadusta. Jollekin osakkaista voidaan jakaa pesän rahavarat, toinen saa arvopaperit, kolmas metsät ja neljäs kiinteistön. Pyrkimyksenä on, että kukin osakas saa perintöosuutensa verran pesästä omaisuutta. Osuudet voivat olla erisuuruisia ja vaihdella arvoltaan. (Lindholm 2010, 96.)

3.6 Sukupolvenvaihdoksen merkitys perintöverotuksessa

Perintöverotuksessa omaisuuden arvostamisen lähtökohtana on arvostaminen käypään arvoon. Tästä voi aiheutua ongelmia sukupolvenvaihdostilanteissa. Maatilan tai yrityksen siirtymiseen jatkajalle saattaisi siten liittyä niin raskas perintö- tai lahjaverotaakka, että se estäisi sukupolvenvaihdoksen, taikka häittäisi oleellisesti jatkajan mahdollisuuksia harjoittaa yritystoimintaa. Yllä olevista syistä perintö- ja lahjaverolakiin on sisällytetty sukupolvenvaihdosta koskevat huojennussäännökset. Ne sisältävät siirtyvän varallisuuden arvostussäännöksen sekä mahdollisuuden saada maksuaikaa perintö- ja lahjaveron maksamiseen. Näitä maatalojen ja muiden yritysten sukupolvenvaihdosten verotusta koskevia säännöksiä muutettiin vuonna 2004 siten, että verohuojennuksen määrää lisättiin. Vuoden 2006 alusta poistunut varallisuusverolaki (1141/2005) ja uusi laki varojen arvostamisesta verotuksessa (1142/2005) aiheuttivat tarkistuksen myös perintö- ja lahjaverolain 55 §:ään. Uutta 55 §:ää sovelletaan niihin sukupolvenvaihdoksiin, joissa verovelvollisuus on alkanut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen. Alun perin hallitusohjelman mukaan tarkoituksena oli poistaa perintö- ja lahjaverotus yritysten sukupolvenvaihdoksista siten, että huojennus kohdistuisi vain aitoon yritys- ja maataloustoiminnan tuotannolliseen toimintaan liittyvään omaisuuteen, muuttamatta maatalouden jatkajan huojennuksen osalta soveltamiskohteita. Tätä koskeva sukupolvenvaihdosten verotuksen kevennystä, mutta ei kokonaan poistamista, koskeva lakiehdotus (HE 53/2008) annettiin eduskunnan käsiteltäväksi keväällä 2008. Esitys peruutettiin jatkovalmistelujen jälkeen kuitenkin 28.11.2008 ja vanha 40 prosentin arvostamistaso jäi siis voimaan. Verohallinto antoi 17.3.2010 uuden Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa -ohjeen (Dnro 57/349/2010) Tähän ohjeeseen on koottu keskeisimmät sukupolvenvaihdostilanteet tulo-, perintö- ja lahja-, varainsiirto- sekä arvonlisäverotuksen kannalta. Su-

kupolvenvaihdosta on aina suunniteltava huolellisesti. Järkevää on pyrkiä sen toteuttamiseen jo luopujan elinaikana, koska suunnittelumahdollisuudet ovat silloin laajemmat. Luopujan elinaikana vaihdos voidaan tehdä muun muassa lahjana tai lahjanluotoisella kaupalla. (Lindholm 2010, 109.)

3.7 Ennakkoratkaisun hakeminen

Verohallinto voi kirjallisesta hakemuksesta antaa perintö- tai lahjaveroa koskevan ennakkoratkaisun. Ennakkoratkaisua voi hakea siitä verotoimistosta, jonka alueella varallisuuden luovuttaja asuu tai jonka alueella perinnönjättäjä kuollessaan vakituisesti asui. Annetusta ennakkoratkaisusta käyvät ilmi, onko veroa maksettava, veron määrä ja päätöksen perustelut. Lainvoimainen ennakkoratkaisu sitoo Verohallintoa myöhemmin verovelvollisen vaatimuksesta, jos verovelvollinen menettelee annetun ennakkoratkaisun mukaisesti. Ennakkotieto tulee lainvoimaiseksi verottajaan nähden, jos Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö ei hae siihen muutosta 30 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Verovelvollisen myös 30 päivän valitusajan alkaminen lasketaan ennakkoratkaisun tiedoksisaannista. (Lindholm 2010, 110.)

Ennakkoratkaisu haetaan kirjallisella hakemuksella. Lahjaverosta ennakkoratkaisua voi hakea sekä luovuttaja että luovutuksensaaja. Perintöverosta ennakkoratkaisua voi hakea sekä luovuttaja että luovutuksensaaja. Perintöverosta ennakkoratkaisua voi hakea perinnönjättäjän kuoleman jälkeen kuolinpesän osakas, erityisjälkisaadoksen saaja ja eloonjäänyt puoliso, silloinkin kun tämä ei ole kuolinpesän osakas. Hakemuksessa on yksilöitävä tarkkaan asia, josta ennakkoratkaisua haetaan ja siinä on syytä olla myös mukana liitteenä esimerkiksi lahjakirjan luonnos, yrityksen tilinpäätös tai muu asiaa selventävä asiakirja. Toisaalta verottaja voi myös ennen ennakkoratkaisun antamista pyytää hakijalta täydentäviä tietoja. Verotoimisto voi myös kysyä suullisesti lahjan tai perinnön verotuskohtelua. On syytä kuitenkin muistaa, että saatu tieto ei ole sitova ja lopullinen verotuspäätös voi poiketa suullisesti annettusta tiedosta. Ennakkoratkaisuhakemus on käsiteltävä kiireellisenä. Käytännössä se tarkoittaa korkeintaan 2-3 kuukautta. Monesti ratkaisut tulevat muutamassa viikossa verotoimistosta. Myös valitus hallinto-oikeudessa on lain mukaan käsiteltävä kiireellisenä. (Lindholm 2010, 111.)

Ennakkoratkaisu sisältää ratkaisun, onko kysytystä tapauksesta suoritettava veroa. Siitä käy ilmi myös omaisuuden arvostaminen, mahdolliset vähennykset sekä veroluokka ja veron määrä. Jos asiaa on hakemuksessa tiedusteltu, ennakkoratkaisu sisältää sukupolvenvaihdostilanteissa ratkaisun siitä, voidaanko asiassa soveltaa

huojennussääntöä. Annettu ennakkoratkaisu maksaa 300 euroa. Jos ennakkoratkaisua ei anneta, hakemus jätetään tutkimatta tai asia jää sillensä, käsittelymaksu on 80 euroa. (Lindholm 2010, 111.)

3.8 Huojennuksen vaatiminen

Ennakkoratkaisua noudatetaan sukupolvenvaihdokseen liittyvissä perintö- tai lahjaverotuksessa, jos verovelvollinen sitä vaatii. Sitä ei siis viran puolesta oteta huomioon, vaikka se olisi verovelvolliselle myönteinen. (Lindholm 2010, 112.)

Verohuojennuksen saaminen sukupolvenvaihdoksessa edellyttää aina verovelvolliselta nimenomaista vaatimusta huojennussäännöksen soveltamisesta. Vaatimus on tehtävä verotoimistolle ennen verotuksen toimittamista. Hallinto-oikeuteen tehtävässä vaatimuksessa vaatimuksen tekeminen on jo myöhäistä. (Lindholm 2010, 112.)

Verovelvollinen voi vaatia huojennusedun soveltamista vain omasta puolestaan. Huojennuksen vaatiminen on syytä tehdä kirjallisesti. (Lindholm 2010, 112.)

3.9 Huojennuksen edellytykset

3.9.1 Maatila tai yritys

Verohuojennuksen sukupolvenvaihdoksessa voi saada sekä perintö- että lahjaverosta. Huojennus on mahdollinen, jos perintöön tai lahjaan sisältyy maatila tai yritys tai vähintään kymmenesosa niistä. Huojennuksen saaminen edellyttää, että verovelvollinen jatkaa perintöön tai lahjaan sisältyvällä maatilalla maatalouden harjoittamista tai yrityksessä yritystoimintaa. Kolmantena edellytyksenä on, että maatilasta tai yrityksestä määrättävän veron määrä on vähintään yli 850 euroa. Huojennuksen saannin edellytyksenä ei ole, että perinnönjättäjä olisi itse harjoittanut maataloutta tai liiketoimintaa, tai että sitä olisi harjoitettu hänen lukuunsa. (Lindholm 2010, 113.) Toisaalta, jos yritys tai maatila on ollut pitkään ennen luovutusta toimimatta, ei huojennus voine tulla kyseeseen. Silloinhan ei ole kysymys toiminnan jatkamisesta. Verohuojennuksen voi saada myös lahjanluontoisesta eli alihintaisesta kaupasta. (Lindholm 2010, 113.)

Kun perintönä tai lahjana saadaan maatila, saadaan huojennus myös metsän osalta. Mutta pelkkä metsätilan saaminen perintönä tai lahjana ei oikeuta huojennukseen.

Oikeuskäytännössä on myös katsottu, että jos pelot on vuokrattu ulkopuoliselle, ei verohuojennusta saa. (Lindholm 2010, 113.)

Yrityksellä tarkoitetaan liikettä tai ammattia, jonka tulos vahvistetaan elinkeinotuloverolain mukaan. Huojennuksen voi saada, jos perintöön tai lahjaan sisältyy ammatin tai yksityisliikkeen varallisuus, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiöosuus tai osakeyhtiön osakkeita. Yrityksen osalla tarkoitetaan vähintään yhtä kymmenesosaa (ennen vuotta 2001 yhtä viidesosaa) yrityksen omistamiseen oikeuttavista osakkeista tai osuuksista. Yrityksen on harjoitettava liiketoimintaa, jotta huojennus voisi koskea sen omistusoikeuden siirtymisestä johtuvaa perintö- tai lahjaveroa. (Lindholm 2010, 114.)

3.10 Toiminnan jatkaminen

Huojennusedun saaminen yritystoiminnankin osalta edellyttää henkilökohtaista työpanosta yrityksessä. Verotuskäytännössä on yleensä hyväksytty riittäväksi toimiminen yrityksen hallintoelimissä, esimerkiksi osakeyhtiön hallituksessa. Kokopäiväisyyttä ei ole siten vaadittu. Sen sijaan kommandiittiyhtiön äänettömänä yhtiömiehenä olemista ei ole pidetty riittävänä. Jatkajan on oltava osallisena voitosta ja tappiosta. Verovelvollinen voi olla perinnön tai lahjan saadessaan vielä alaikäinen. Silloin hän ei voi tosiasiallisesti osallistua yrityksen toimintaan. (Lindholm 2010, 116.)

3.11 Maksuhuojennuksen laskeminen

3.11.1 Perintö tai lahja

Verohuojennuksen laskemistapa on laissa monimutkaisesti sanottu. 1.1.2006 voimaan tullut laki varojen arvostamisesta verotuksessa ja varallisuusverolain kumoaminen vuoden 2006 alusta lukien muuttivat perintö- ja lahjaverolain 55 §:ää. Uutta 55 §:ää sovelletaan niihin sukupolvenvaihdoksiin, joissa verovelvollisuus on alkanut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen. Uudet 1.1.2007 voimaantulleet 55§ 2 mom. ja 3 mom. ovat sisällöltään seuraavat:

Maksuunpanematta jätettävän veron osan laskemiseksi vähennetään tämän lain mukaan määrätystä verosta vero, joka perintöosuudesta tai lahjasta olisi määrättävä, jos maatalan maatalousmaa ja sitä vastaava CAP-maatilatukioikeus, rakennukset, rakennelmat, koneet, kalusto ja laitteet sekä niihin kohdistuvat velat samoin kuin muuhun yritykseen kuin maatalaan kuuluva yritysvarallisuus arvostettaisiin määrään,

joka vastaa 40 prosenttia verovelvollisuuden alkamista edeltäneeltä vuodelta toimitettavassa tai toimitetussa tuloverotuksessa noudatettavien tai noudatettujen, varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 3 ja 4 luvun mukaisten perusteiden mukaisesta määrästä. Osakeyhtiön yritysvarallisuus arvostetaan määrään, joka vastaa 40 prosenttia mainitun lain 4 ja 5 §:n mukaisten perusteiden mukaan lasketusta määrästä. (Lindholm 2010, 117.)

Varat, joita ei lueta nettovarallisuuteen, arvostetaan seuraavasti:

1. maatalaan kuuluva metsä 40 prosenttiin sen varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 7 §:n mukaisesta arvosta;
2. maatilán asuinrakennus ja metsätalouden tuotantorakennuksen rakennuspaikka 40 prosenttiin varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 5 luvun mukaisten perusteiden mukaisesta määrästä;
3. metsätalouden tuotantorakennukset, koneet ja laitteet 40 prosenttiin niiden verotuksessa poistamatta olevasta hankintamenosta; ja
4. muut varat 40 prosenttiin niiden käyvästä arvosta. (Lindholm 2010, 118.)

Säännös tarkoittaa, että huojennus lasketaan arvostamalla varat varallisuusverotuksessa noudatettujen perusteiden mukaan määräytyvän arvon sijasta varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 3 ja 4 luvun säännösten mukaisesti. Yhtiön, maatilán ja muun yrityksen ja maatilán varat arvostetaan siten 40 prosenttiin nettovarallisuutta laskettaessa sovellettavasta arvosta. Osakeyhtiön yritysvarallisuus arvostetaan 40 prosenttiin mainitun lain 5 §:n mukaisten perusteiden mukaan lasketusta määrästä eli noudattaen vertailuarvon laskentaa koskevia periaatteita. Siirtyminen varojen arvostuksessa 40 prosentin arvostamisperusteeseen tarkoittaa myös näihin varoihin kohdistuvien velkojen arvostamista vastaavaan määrään. (Lindholm 2010, 118.)

Verohuojennuksen laskemiseksi on laskettava kaksi erotusta:

erotus 1: käyvin arvoin laskettu vero - 40 %:sta arvostamislain mukaisesta arvosta laskettu vero

erotus 2: käyvin arvoin laskettu vero - 850 euroa.

Pienempi erotus jätetään maksuunpanematta. (Lindholm 2010, 120.)

Esimerkki 1

Kalle on saanut isältään perintönä maatilaa, jolla hän aikoo jatkaa maatalouden harjoittamista. Maatilan käypä arvo perintöverotuksessa on 300 000 euroa. 40 prosentin arvostamislain mukaisesta tilan arvosta on 100 000 euroa. Perintövero 300 000 eurosta on 34 700 euroa ja 100 000 eurosta 8 700 euroa.

Erotus 1: $34\,700 - 8\,700 = 26\,000$ euroa

Erotus 2: $34\,700 - 850 = 33\,850$ euroa

Pienempi erotus eli 26 000 euroa jätetään maksuunpanematta. Kallelle maksuunpantava perintövero on siten 8 700 euroa ($=34\,700 - 26\,000$ euroa). (Lindholm 2010, 120.)

Yllä oleva esimerkki osoittaa sen, että perintö- ja lahjaverot määrätään itse asiassa 40 %:sta arvostamislain mukaisesta määrästä siirtyvän varallisuuden osalta. Verohuojennus voidaan myöntää vain siirtyvän maatilaa tai yritysvarallisuuden osalta. Jos perintöön tai lahjaan sisältyy muitakin varallisuutta, maksuunpanematta voidaan jättää vain maatilasta tai yrityksestä menevän veron suhteellinen osa koko siirtyvästä varallisuudesta. Muusta perintönä tulevasta omaisuudesta maksetaan siten perintö- tai lahjaverot normaalisti. (Lindholm 2010, 120.)

Esimerkki 2

Esimerkissä 1 olleeseen Kallen perintöön sisältyy muitakin varallisuutta. Koko Kallen saaman perinnön arvo perintöverotuksessa on 360 000 euroa. Perintövero tästä on 42 500 euroa. Verotettava perintö, kun maatila on arvostettu 40 prosenttiin arvostamislain mukaisesta arvosta, on 160 000 euroa, josta vero on 16 500 euroa.

Maatilasta menevän veron suhteellinen osa koko perinnöstä menevästä verosta:

$$\frac{300000 \times 42500}{360000} = 35316,67\text{€}$$

Erotus 1: $42\,500 - 16\,500 = 26\,000$ euroa

Erotus 2: $35\,316,67 - 850 = 34\,466,67$ euroa

Pienempi erotus eli 26 000 euroa jätetään maksuunpanematta. Kallelle maksuunpantava perintövero on siten 16 500 euroa ($=42\,500 - 26\,000$). (Lindholm 2010, 121.)

3.11.2 Lahjanluontoinen kauppa

Lahjaveroa ei voi kiertää alihintaisella kaupalla. Pääsäännön mukaan ostajan maksaessa enemmän kuin kolme neljäsosaa omaisuuden käyvästä hinnasta, on kyse puhtaasta kaupasta. Jos vastike on enintään kolme neljäsosaa käyvästä hinnasta, tulkitsee verottaja käyvän hinnan ja suoritetun vastikkeen erotuksen lahjaksi. Esimerkiksi jos äiti myy 17 000 euron arvoisen auton lapselleen 5 000 eurolla, lapsi saa 12 000 euron arvoisen lahjan. Tätä pääsäännön mukaista rajaa pidettiin liian korkeana, kun kysymys oli maataloja koskevista kaupoista. Vuoden 1995 alusta lukien on ollutkin voimassa sääntö, että jos maatilaa, muun yrityksen tai näiden osan luovutus sukupolvenvaihdostilanteissa tapahtuu vastikkeellisesti ja vastike on enemmän kuin 50 prosenttia käyvästä arvosta, jätetään myytyyn kohteeseen kohdistuva lahjavero kokonaan maksuunpanematta. Myös tällöin on esitettävä huojennusta koskeva pyyntö Verohallinnolle. Jos vastike on tasan tai vähemmän kuin 50 prosenttia käyvästä hinnasta, pidetään suoritetun vastikkeen ja käyvän hinnan erotusta lahjana. Mikäli kyse on lahjanluontoisesta kaupasta, niin verohuojennuksen erotus 1 tulee laskea siten, että lahjasta määrätystä verosta vähennetään se vero, joka laskeaan 40 prosentin arvostamislain mukaisesta arvosta kauppaan sisältyvää lahjaa vastaavalle osuudelle. Esimerkki valaisee tätä. (Lindholm 2010, 121.)

Esimerkki 3

Jaakko on ostanut isältään yrityksen, jonka käypä arvo on 360 000 euroa. 40 prosentin mukaisen arvostamislain arvoon laskettuna yrityksen arvo on 60 000 euroa. Kauppahinta oli 120 000 euroa. Maksuunpantava lahjavero määrätään seuraavasti:

a) käypä arvo	360 000 €
b) kauppahinta	120 000 €
c) lahjan suuruus (a - b)	240 000 €
d) lahjan suhteellinen osuus käyvästä arvosta	$240\,000/360\,000 = n. 66,6 \%$
e) 40 prosenttia arvostamislain mukaisesta arvosta	60 000 €
f) 66,6 % arvostamislain 40 prosentin mukaisesta arvosta	39 960 €
g) vero lahjasta (c)	29 010 €

h) vero 40 prosentin arvostamislain mukaisesta arvosta 5 610 €

Erotus 1: 29 010 - 5 610 = 23 400 €

Erotus 2: 29 010 - 850 = 28 160 €

Pienempi erotus eli 23 400 euroa jätetään maksuunpanematta.

Jaakolle maksuunpannaan siten lahjaveroa 5 610 euroa (=29 010 - 23 400).

Jos Jaakko olisi maksanut isälleen yrityksestä vähintään 180 001 euroa (on enemmän kuin 50 prosenttia käyvästä arvosta), ei hänelle olisi tullut lainkaan lahjaveroa.

(Lindholm 2010, 122.)

3.12 Verosuunnittelu

3.12.1 Sukupolvenvaihdos

Sukupolvenvaihdos voidaan tehdä luopujan elinaikana kauppana, lahjanluonteisena kauppana taikka lahjana. Ääri vaihtoehto on vaihdoksen toteutuminen kuoleman jälkeen perintönä. Toteuttamistapaan vaikuttavat muun muassa luopujan rahantarve ja luovutusvoittoverotus sekä jatkajan rahoitusmahdollisuudet. Verohuojennuksen vaatiminen maatilalla tai yrityksen perinnöissä sekä lahjoissa voi pienentää varsin merkittävästi määrättävän perintö- tai lahjaveron määrää. Huojennusta on muistettava vaatia ennen verotuksen toimittamista. Muutettua perintö- ja lahjaverolain 55 §:ää sovelletaan niihin sukupolvenvaihdoksiin, joissa verovelvollisuus on alkanut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen (1144/2005). (Lindholm 2010, 154.)

Esimerkki 4

Kari on aikonut siirtyä eläkkeelle 2009. Hänellä on kaupungin keskustassa sijaitseva kahvila, josta hän haluaa luopua ja siirtää sen tyttärelleen Kaarinalle. Kahvilaa on pitänyt kommandiittiyhtiö, joten Kari aikoo lahjoittaa vastuunalaisen yhtiömiesosuuksensa Kaarinalle.

Tehdyn välintilinpäätöksen mukaan yhtiön arvo on 90 000 euroa. Kun yhtiön varallisuus arvostetaan 40 prosenttiin arvostamislain mukaisista arvoista, yhtiön arvo on 24 000 euroa. Kun varallisuus arvostetaan lahjaverotuksessa noudatettaviin käypiin arvoihin, yhtiön arvo on 170 000 euroa.

Kaarina ei saa sukupolvenvaihdoksen yhteydessä tarpeellista neuvontaa, joten hän ei osaa vaatia verohuojennusta.

Kaarinalle 170 000 euron arvoisesta lahjasta määrättävä lahjaveron määrä on 19 910 euroa. (Lindholm 2010, 155.)

Esimerkki 5

Kaarina on soittanut verojuristille, joka neuvoi häntä pyytämään verohuojennusta. Kaarina soittaa välittömästi verotoimistoon ja saa kuulla, että vielä tänään tehty vaatimus ehditään ottaa huomioon.

Kaarinalle määrättävä lahjaveron määrä lasketaan nyt seuraavasti:

$$\text{Erotus 1: } 19\,910 - 1\,710 = 18\,200 \text{ €}$$

$$\text{Erotus 2: } 19\,910 - 850 = 19\,060 \text{ €}$$

Kun pienempi erotus, 18 200 €, jätetään maksuunpanematta, Kaarinan maksettavan lahjaveron määrä on 1 710 euroa. (Lindholm 2010, 155.)

Verohuojennusta vaatimalla Kaarinan lahjaveron määrä pieneni 18 200 eurolla. Huojennuksen määrä on sitä suurempi, mitä suurempi on varallisuuden käyvän arvon ja arvostamislain mukaisen 40 prosentin arvon ero.

Esimerkki 6

Kari tarvitsee rahaa eläkeaikojensa rientoihin. Yrittäjäeläkevakuutusmaksut oli mitoitettu alakanttiin. Hänen on saatava itselleen varoja, joten hän päättää myydä yhtiömiesosuutensa Kaarinalle. Kaarina kuitenkin pelkää ottaa suurta määrää velkaa, joten kaupat tehdään 50 000 eurolla. Kaarina ei pyydä verohuojennusta.

Kaarinalle määrätään lahjaveron määrä 120 000 euron lahjasta. Lahjaveron määrä on 13 410 euroa. (Lindholm 2010, 155.)

Esimerkki 7

Nyt Kaarina osaa jälleen pyytää verohuojennusta. Huojennuksen laskenta etenee seuraavasti:

a) käypä arvo	170 000 €
b) kauppahinta	50 000 €
c) lahjan suuruus	120 000 €
d) lahjan suhteellinen osuus käyvästä arvosta $120\,000/170\,000$	70,6 %
e) arvostamislain mukainen 40 prosentin arvo	24 000 €
f) 70,6 % 40 prosentin arvostamislain mukaisesta arvosta	13 410 €
g) vero lahjasta	16 944 €
h) vero arvostamislain mukaisesta 40 prosentin arvoisesta lahjasta	1 003 €

Erotus 1: $13\,410 - 1\,003 = 12\,407$ €

Erotus 2: $13\,410 - 850 = 12\,560$ €

Pienempi erotus, 12 407 €, jätetään Kaarinalle maksuunpanematta. Kaarinan maksettava lahjavero on siten 1 003 euroa. (Lindholm 2010, 156.)

4 YRITYSMUODOT TMI, KY JA OY

Toimialan valinnassa keskitytään kolmeen vaihtoehtoon jotka tulevat kysymykseen yritysmuotoa valittaessa, eli toiminimi, kommandiittiyhtiö sekä osakeyhtiö.

Yritysmuodon valintaan vaikuttavat monet tekijät. Keskeisimpinä näistä voidaan kuitenkin pitää yrittäjän henkilökohtaiseen päätöksentekoon, vastuuseen sekä verotukseen liittyviä kysymyksiä. Mitään valmista, ehdottoman oikeaa patenttiratkaisua ei ole kuitenkaan olemassa, vaan kussakin tapauksessa on erikseen tutkittava, mikä on sopivin ja tarkoituksenmukaisin yritysmuoto uudelle yritykselle. Valintaan vaikuttavista tekijöistä voidaan mainita mm. (Holopainen 2008, 177.);

- perustajien lukumäärä
- pääomien tarve
- vastuun ja päätöksenteon jakautuminen yrityksessä
- toiminnan joustavuus
- yrityksen jatkuvuus ja laajenemismahdollisuudet
- rahoittajien suhtautuminen
- voitonjako ja tappioiden kattaminen
- yrityksen verottaminen.

Usein lähes ainoana yritysmuodon valintaan vaikuttavana tekijänä pidetään verotuksellisia näkökohtia. Lainsäädännön eri yritysmuodoille asettamat velvoitteet ja menettelytapasäännökset poikkeavat toisistaan kuitenkin siinä määrin, että myös muiden kuin verotuksellisten tekijöiden merkitys on syytä ottaa riittävästi huomioon. Myös yritysmuodon muuttamisen tarve tulisi ottaa huomioon jo perustamisvaiheessa, sillä yrityksen kasvun ja kehittymisen myötä joudutaan usein muuttamaan yritysmuotoa kulloistakin liiketoimintaa parhaiten vastaavaksi. Näin ollen alussa valitun yritysmuodon tulisi olla sellainen, että se on helposti muutettavissa toiminnan edellyttämäksi uudeksi yritysmuodoksi. (Holopainen 2008, 177.)

Henkilöluku

Kun yksi henkilö on perustamassa yritystä, yksityinen toiminimi on useinkin luonnollinen ratkaisu. Jo yhden yhtiökumppanin mukaantulo yrityksen toimintaan saattaa johtaa joko avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön perustamiseen. Mitä suuremmasta omistajien lukumäärästä on kysymys, sitä todennäköisempi vaihtoehto on osakeyht-

tiön tai ehkä osuuskunnankin perustaminen, sillä avoimessa yhtiössä tai kommandiittiyhtiössä osakkaiden lukumäärä ei käytännössä voi yleensä olla kovin suuri. (Holopainen 2008, 177.)

Pääomien tarve

Pääomien tarve kytkeytyy yleensä yrityksen toiminnan laatuun ja laajuuteen. Onhan esimerkiksi laajaa teollista toimintaa harjoittavan yrityksen pääoman tarve aivan toinen kuin esimerkiksi kampaamotoimintaa tai muuta vastaavaa palvelutoimintaa harjoittavan yrityksen pääoman tarve. Yksityinen toiminimi tulee kysymykseen lähinnä tapauksissa, joissa pääoman tarve on suhteellisen pieni. Mitä enemmän pääomia yritys perustamisvaiheessa, sitä todennäköisempää on osakeyhtiön valitseminen yritysmuodoksi. Myös rahoittajien suhtautumiseen saattaa vaikuttaa se, paljonko omistajilta on saatavissa pääomia yritystoimintaan. (Holopainen 2008, 178.)

Vastuu

Omistajan vastuu on suurin yksityisessä toiminimessä ja avoimessa yhtiössä sekä kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten kohdalla. Yhtiömiesten välinen solidaarinen vastuu avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä edellyttääkin varsin pitkälle menevää luottamusta ja yhteisymmärrystä yhtiömiesten kesken. Tämän vuoksi yhtiökumppanit kannattaa valita erityisen huolellisesti sekä selvittää mahdolliset yhteistoiminnan karikat jo edeltä käsin. (Holopainen 2008, 178.)

Vastuun suhteen omistajan kannalta turvallisimpia ovat osakeyhtiöt, joissa osakkaan vastuu rajoittuu hänen sijoittamaansa pääomapanokseen, ellei hän ole antanut takauksia tai vakuuksia yhtiön käyttöön. Pienissä osakeyhtiöissä omistajat (pääosakkaat) joutuvat yleensä henkilökohtaiseen vastuuseen yhtiön veloista hankkiessaan ulkopuolista rahoitusta. (Holopainen 2008, 178.)

Toiminnan joustavuus

Menestyvä yritystoiminta vaatii yleensä nopeaa päätöksentekoa ja nopeita ratkaisuja. Tässä suhteessa yksityinen toiminimi on edullisimmassa asemassa. Toisaalta avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiöissä päätöksenteko ei välttämättä edellytä useampaa kuin yhtä henkilöä. Myös ns. yhden miehen osakeyhtiö on mahdollinen. (Huomattava on, että jos kyseessä on ns. yhden miehen osakeyhtiö, jolloin yhtiössä on vain yksi osakkeenomistaja ja hän on hallituksen ainoa varsinainen jäsen, on hallituksessa oltava tällöin ainakin yksi varajäsen). Osakeyhtiöt ja osuuskunnat voivat tässä suhteessa korvata hitaampaa ja raskasliikkeisempää päätöksentekoa järkevällä valtuuksien antamisella. Päätöksenteon laatua ajatellen asia saat-

taa olla päinvastainen. Usein ratkaisut ovat sitä parempia, mitä laajempi asiantuntemus on ollut käytettävissä. Eri yritysmuotojen päätöksenteon ja valvonnan organisointi on jo lain perusteella erilaista. Esimerkiksi osakeyhtiössä ovat yhtiökokous ja hallitus aina pakollisia elimiä, joiden tehtävät on määritelty osakeyhtiö laissa. Tilintarkastusta koskevia määräyksiä on vuonna 2007 lievennetty siten, ettei pienimmissä yhtiöissä enää tarvita tilintarkastajia. Vanhoissa yhtiöissä tämä vaatii ensin yhtiöjärjestyksen tai -sopimuksen muuttamista. (Holopainen 2008, 178.)

Yrityksen jatkuvuus ja laajenemismahdollisuudet

Yrityksen jatkuvuuden kannalta yksityistä toiminimeä voidaan yleensä pitää kaikkein haavoittuvimpana. Hankala tilanne syntyy yleensä silloin, kun yrittäjäomistaja odottamatta kuolee eikä sukupolvenvaihdosta ole valmisteltu. Avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden yhtiömiesten osuudet ovat yleensä luovutettavissa, joskin luovuttaminen edellyttää lupaa yhtiösopimuksessa tai muiden yhtiömiesten suostumusta. Osakeyhtiössä osakkaiden vaihtuminen ei sellaisenaan vaikuta yrityksen olemassaoloon. (Holopainen 2008, 179.)

Myös yrityksen laajenemismahdollisuuksien suhteen yksityiseen toiminimeen liittyy muihin yritysmuotoihin verrattuna rajoituksia. Samoin avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön lisäpääoman saantimahdollisuudet toiminnan laajentuessa ovat rajoitetummat kuin osakeyhtiön. Näin on erityisesti avoimen yhtiön kohdalla, josta puuttuvat pelkästään pääomia sijoittavat osakkaat eli äänettömät yhtiömiehet. Useissa tapuksissa osakeyhtiötä voidaankin pitää sekä jatkuvuuden että laajenemismahdollisuuksien kannalta edullisimpana yritysmuotona. (Holopainen 2008, 179.)

Voitonjako ja tappioiden kattaminen

Yksityisessä toiminimessä elinkeinonharjoittaja saa yrityksen tuottaman voiton itselleen, mutta joutuu toisaalta myös kantamaan yksin yrityksen tappion. (Holopainen 2008, 179.)

Avoimessa yhtiössä voitot ja tappiot jaetaan yhtiömiesten kesken. Jakamistavasta on syytä sopia jo yhtiösopimuksessa. Kommandiittiyhtiön tuottamasta voitosta maksetaan ensin äänettömien yhtiömiesten voitto-osuudet, joiden laskentatavasta on oltava määräys yhtiösopimuksessa. Tämän jälkeen vastuunalaiset yhtiömiehet jakavat voiton (tai kattavat tappion) samojen periaatteiden mukaisesti kuin avoimen yhtiön yhtiömiehetkin. (Holopainen 2008, 179.)

Osakeyhtiössä voitonjako tapahtuu maksamalla osakkaiden omistamille osakkeille osinkoa. Voitonjakoon voidaan käyttää enintään viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen mukainen voitto ja yhtiön muu vapaa oma pääoma. Jos yhtiö on tuottanut tilikaudella tappiota tai yhtiöllä on tappiota aikaisemmilta tilikausilta, tappiot on ensin vähennettävä edellä mainituista eristä. Yhtiön sidottua omaa pääomaa ei voida käyttää voitonjakoon. (Holopainen 2008, 179.)

Alkavan pienyrittäjän yritysmuoto

Yksityinen toiminimi on yritysmuodoista yksinkertaisin. Se on helppo perustaa, koska perustamiseen liittyvä paperisota ja muut hallinnolliset toimenpiteet ovat varsin vähäisiä. Toisaalta se on myös helppo toiminnan laajentuessa muuttaa muuksi yritysmuodoksi ilman raskaita veroseuraamuksia. Näin ollen yksityinen toiminimi sopii usein aloittaen pienyrityksen yritysmuodoksi. (Holopainen 2008, 180.)

Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä edellytetään yhtiömiesten kesken lujaa luottamusta ja hyvää yhteisymmärrystä. Jos yhteistyö ei suju kitkattomasti, se vaikuttaa useimmiten haitallisesti myös yrityksen liiketoimintaan. (Holopainen 2008, 180.)

Osakeyhtiö on usein alkavalle pienyrittäjälle hankala yritysmuoto. Jo yhtiön perustaminen on melko monimutkainen toimenpide ja edellyttää melkoista paperisotaa. Osakeyhtiö on myös hallinnollisesti raskaampi ja monimutkaisempi kuin muut yritysmuodot. Lisäksi osakeyhtiön perustaminen samoin kuin sen jatkuva pyörittäminenkin edellyttävät yleensä myös kohtalaista osakeyhtiölain tuntemusta. (Holopainen 2008, 180.)

Asiantuntijoiden käyttö

Yrityksen perustajien on useimmiten syytä selvittää mm. eri yritysmuotoihin liittyviä vastuu- ja verotuskysymyksiä alan asiantuntijoiden, konsulttien, tilintarkastajien ja asianajajien avustuksella. Tarve ulkopuolisen asiantuntija-avun käyttöön on suurempi, jos uuden yrityksen yritysmuodoksi on suunniteltu osakeyhtiötä. Osakeyhtiön perustamistoimet on yleensä syytä antaa asiantuntijan tehtäväksi. Neuvoja yrityksen perustamistoimiin liittyvissä asioissa voi saada myös rahoittajapankeilta, työvoima- ja elinkeinokeskuksista, kauppakamareista, yrittäjäjärjestöistä sekä Patentti- ja rekisterihallituksen neuvonnasta. Lisäksi Yritys-Suomi-verkkopalvelusta (www.yrityssuomi.fi) löytyy runsaasti yrityksen perustamista suunnittelevalle hyödyllistä tietoa. (Holopainen 2008, 180.)

4.1 Yritysmuodot ja verotus

4.1.1 Yleistä verotuksesta

Verotusoikeus on Suomessa valtiolla, kunnilla sekä evankelisluterilaisella ja ortodoksisella kirkolla. Maksettavat verot ovat joko välittömiä tai välillisiä veroja. Välittömät verot jäävät lopullisesti veronmaksajien rasitukseksi. Välillisissä veroissa verovelvollinen toimii vain veron perijänä ja tilittäjänä valtiolle ja lopullinen verorasitus siirtyy tuotteiden hinnoissa muiden kannettavaksi. Välittömiä veroja ovat mm. valtiolle maksettavat tulovero, perintö- ja lahjavero, varainsiirtovero, kunnalle suoritettava kunnallisvero sekä kirkolle maksettava kirkollisvero. Välillisiä veroja ovat taas esimerkiksi arvonlisävero, valmistevero ja tulli. Eri yritysmuotoja kohdellaan verotuksessa eri tavoin. Yritysmuodon valinnan kannalta merkitystä on ennen kaikkea välittömällä veroilla. Tärkeimmät välittömät verot ovat valtiolle maksettava tulovero sekä kunnalle tulojen perusteella maksettava kunnallisvero. Selvitettäessä eri yritysmuotoihin kohdistuvaa verorasitusta yrityksen verorasituksen lisäksi on otettava huomioon omistajan verorasitus. Vasta näiden yhteisvaikutus ratkaisee verotuksellisesti edullisimman yritysmuodon. (Holopainen 2008, 181.)

Valtion tulovero

Valtion tulovero voi määräytyä kahdella tavalla: progressiivisena tai suhteellisena. Jos vero määräytyy progressiivisen veroasteikon mukaan, se tarkoittaa sitä, että tulojen lisäys aiheuttaa suhteellisesti suuremman verojen lisäyksen. Ansiotuloista (esimerkiksi palkka- ja eläketuloista sekä luontoiseduista) maksetaan valtionveroa progressiivisen veroasteikon mukaan. Suhteellinen jakovero tarkoittaa taas sitä, että vero määräytyy tulojen määrästä riippumatta saman veroprosentin mukaan. Vuonna 2008 luonnollisten henkilöiden pääomatulojen veroprosentti on aina 28. Pääomatuloja ovat esimerkiksi vuokratulot, myyntivoitot, korkotulot ja valtaosaltaan myös osinkotulot. (Holopainen 2008, 181.)

Kunnallis- ja kirkollisvero

Kunnallisverotuksessa tulovero määräytyy suhteellisen verokannan mukaan. Tuloveroprosentti vaihtelee vuonna 2008 kunnasta riippuen 16:sta 21:een. Myös kirkollisvero on suhteellinen vero. Seurakuntien tuloveroprosentit vaihtelevat yhdestä kahteen prosenttiin. Henkilölle määrätään kirkollisveroa vain, jos hän on evankelisluterilaisen tai ortodoksisen seurakunnan jäsen. Yhteisöt (osakeyhtiöt ja osuuskunnat)

maksavat aina kirkollisveroa, sillä osa niiden 26%:n tuloverosta tilitetään evankelis-luterilaisille ja ortodoksisille seurakunnille. (Holopainen 2008, 182.)

Sairaus-, eläke- ja työttömyysvakuutus

Kansalaiset maksavat verotuksen yhteydessä sairaanhoito- ja päivärahamaksua. (Holopainen 2008, 182.) Vuonna 2011 sairaanhoitomaksu on 1,19% ja päivärahamaksu 0,82% työtuloista.

Jos henkilö on yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuutettu, em. maksujen perusteena käytetään YEL- tai MYEL-työtuloa. (Holopainen 2008, 182.) Vuonna 2011 yrittäjien päivärahamaksu on korotettu 1,12% työtulosta. Työntekijän palkasta pidettävä työttömyysvakuutusmaksu vuonna 2011 on 0,60% ja työntekijän eläkemaksu 4,7%. 53-vuotiaalta ja sitä vanhemmalta eläkemaksu on 6,0%.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu

Työnantaja maksaa kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun työnantajan sosiaaliturvamaksuna. (Holopainen 2008, 182.) Vuonna 2011 työnantajan sosiaaliturvamaksu on 2,12% palkoista.

Kiinteistövero

Kiinteistövero määrätään kiinteistön omistajalle kiinteistön verotusarvon perusteella. Yleinen kiinteistöveroprosentti on 0,5-1 prosenttia kiinteistön verotusarvosta, vakituista asunnoista 0,22-0,5 prosenttia. (Holopainen 2008, 182.)

Varainsiirtovero

Kiinteistön ja arvopaperien omistusoikeuden luovutuksesta maksetaan varainsiirtoveroa. Arvopaperin (esim. osakkeen) luovutuksessa varainsiirtovero on 1,6% ja kiinteistön luovutuksessa 4% kauppahinnasta. Varainsiirtovero on suoritettava omaaloitteisesti 2 kuukauden kuluessa luovutussopimuksen tekemisestä. Jos veron määrä on alle 10 euroa, veroa ei tarvitse maksaa. Arvopaperipörssissä tehdyistä kaupoista ei makseta varainsiirtoveroa. (Holopainen 2008, 182.)

Arvioverotus

Arvioverotusta voidaan soveltaa sekä valtion- että kunnallisverotuksessa ja se voi kohdistua kaikkiin verovelvollisiin. Arvioverotus perustuu verotusmenettelylain 27 §:ään, jonka mukaan verotus on toimitettava arvioimalla, jos veroilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei voida panna oikaistunakaan verotuksen perusteeksi. Arvioverotus

toimitetaan myös, jos verovelvollisen ilmoittama tulo muiden samalla alalla ja vastaavasti samanlaatuisissa olosuhteissa toimivien verovelvollisten vuosituloon verrattuna on ilmeisesti liian vähäinen ja on syytä epäillä, että verovelvollinen salaa tulojaan. Tällöin veroviranomaiset arvioivat tulon, joka lisätään verovelvollisen muihin tuloihin ja verotetaan yleisten säännösten perusteella. Lisäksi arvioverotuksen yhteydessä määrätään veronkorotus. Arvioverotuksen suorittamisen lähtökohtana on, että veroilmoitusta ei ole lainkaan annettu tai että verottaja pitää veroilmoitusta epäluotettavana eikä usko annettuihin tai kirjanpidon oikeellisuuteen. (Holopainen 2008, 183.)

4.2 Yksityinen toiminimi

Jako pääoma- ja ansiotuloon

Yksityisen elinkeinonharjoittajan (liikkeen- tai ammatinharjoittajan) verotettava tulo muodostuu suoraan yrityksen tuloksesta. Yrityksen tulo jaetaan pääomatuloon ja ansiotuloon. Pääomatuloa on elinkeinotoimintaan kuuluvalla nettovarallisuudelle laskettu 20 prosentin vuotuinen tuotto. Loppuosa yrityksen tuloksesta on ansiotuloa. Yrittäjällä on oikeus vaatia verotuksessa, että pääomatulo lasketaan 10%:n tuottona. Jos yrityksen tulos on pieni, vaatimus kannattaa esittää. Pääomatulo-osuuden laskeminen vuotuisena tuottona merkitsee sitä, että 12 kuukautta lyhyempi tilikausi pienentää pääomatulo-osuutta ja pidempi tilikausi vastaavasti lisää sitä. Esimerkiksi jos aloittavan yrityksen tulos ensimmäiseltä 18 kuukautta kestävältä tilikaudelta on 50 000 euroa, tästä yritystulosta on pääomatuloa $(20\% \times 18 / 12 \times 50\,000) = 15\,000$ euroa. Jos 1. tilikausi olisi kuuden kuukauden pituinen, pääomatuloa olisi $(20\% \times 6 / 12 \times 50\,000) = 5\,000$ euroa. Yrityksestä saatu pääomatulo lisätään elinkeinonharjoittajan mahdollisiin muihin pääomatuloihin ja yrityksestä saatu ansiotulo muihin ansiotuloihin ja verotus toimitetaan kuten muidenkin yksityishenkilöiden kohdalla. Näin ollen yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi hajauttaa tulojaan siten, että niitä verotettaisiin osittain yrityksessä ja osittain hänen henkilökohtaisena tulonaan. Tulon hajautusta ei voida tehdä myöskään maksamalla palkkaa, koska liikkeenharjoittaja ei voi maksaa palkkaa itselleen. Myöskään puolisolle tai lapsille (alle 14 vuotta) maksetut palkat eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. (Holopainen 2008, 183.)

Nettovarallisuus

Nettovarallisuus lasketaan siten, että yrityksen elinkeinotoimintaan kuuluvista varoista vähennetään velat. Varoihin ei lueta verovapaita eikä lähdeverollisia tilejä. Nettovarallisuuteen lisätään 30% yrityksen tilikauden aikana maksamista palkoista.

Yleensä nettovarallisuus lasketaan edellisen vuoden taseen perusteella, mutta aloitamisvuonna poikkeuksellisesti saman vuoden taseesta. (Holopainen 2008, 184.)

Vero pääomatulosta

Vero pääomatulosta on 28 prosenttia. (Holopainen 2008, 184.)

Valtionvero ansiotulosta

Ansiotulon valtionvero määräytyy progressiivisen veroasteikon mukaan. (Holopainen 2008, 184.)

Kunnallisvero ansiotulosta

Kunnallisverotuksessa ansiotulon tulovero määräytyy kotikunnan tuloveroprosentin perusteella. Lisäksi kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella maksumun pannaan kirkollisvero sekä sairaanhoito- ja päivärahamaksu. Yrittäjälle sairaanhoito- ja päivärahamaksu määrätään YEL-työtulon perusteella. (Holopainen 2008, 184.)

Yrittäjäpuolison verotus

Lähtökohtana yrittäjäpuolisoiden verottamiselle on TVL:n 14 §:n säännös. Sen mukaan, jos puoliset harjoittavat yhdessä elinkeinotoimintaa, sekä pääomatuloksi että ansiotuloksi katsottu osa yritystulosta jaetaan puolisoitten kesken. Yrityksen tuloksesta pääomatuloksi katsottu osuus (20 prosenttia, tai puolisoitten yhteisestä vaatimuksesta 10% nettovarallisuudesta) jaetaan puolisoitten kesken heidän yrityksestä omistamiensa osuuksien mukaan. Yritystulosta ansiotuloksi katsottu osuus jaetaan yrittäjäpuolisoiden kesken heidän työpanostensa suhteessa. Jako tehdään sekä valtion- että kunnallisverotuksessa. Työskentelyn määrää arvioitaessa kiinnitetään huomiota työajan lisäksi siihen, mikä on tavanomaista kyseisellä alalla. Tavallisesti yrittäjäpuolisot esittävät itse selvityksen työpanoksistaan ja omistusoikeuksistaan, mutta selvityksen voi esittää myös veroviranomainen. Jos selvitystä ei ole, työpanokset ja omistusosuudet katsotaan kummallakin yrittäjäpuolisolla yhtä suuriksi. Puolison ansiotuloksi katsottavan osuuden merkitys yksityisliikkeen kohdalla on, että tulo voidaan jakaa kahteen osaan, jolloin progression vaikutus pienenee. Puolisoita verotetaan kaikista ansiotuloistaan ja pääomatuloistaan (mm. koroista, osingoista, vuokrasta) erikseen. (Holopainen 2008, 184.)

Tappion vähentäminen

Yritystoiminnan tuottama tappio vähennetään yritystoiminnan tulosta seuraavan 10 vuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy. Tappio voidaan yrittäjän (tai yrittäjäpuo-

lisoiden) vaatimuksesta vähentää vaihtoehtoisesti jo syntymisvuonna kokonaan tai osittain yrittäjän pääomatulosta. (Holopainen 2008, 185.)

4.3 Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö

Tulo verotetaan yhtiömiehillä

Avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä ei veroteta erillisinä, vaan niille vahvistettu verotettava tulo jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten tulona. Vaikka itse yhtiötä ei verotetakaan, se on kuitenkin verotettavan tulon ja varallisuuden laskentasubjekti ja sen on tehtävä oma veroilmoituksensa. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön toiminta muodostaa erillisen tulolähteen ja laskentayksikön. Siten yhtiön tuloon kohdistuvat vähennykset saadaan vähentää vain yhtiön tuloista eikä osakkaan henkilökohtaisista tuloista. Jos yhtiön tulo ei riitä siihen kohdistuvien vähennysten tekemiseen, vähennyksiä ei voida siirtää osakkaan henkilökohtaisista tuloista vähennettäväksi, vaan niiden osalta vahvistetaan tappio. Tappio vähennetään yhtiön seuraavien 10 vuoden tuloista sitä mukaa kuin tuloa kertyy. Yhtiölle vahvistetun tulon jakaminen verotettavaksi osakkailla tapahtuu niiden osuuksien mukaan, jotka osakkailla on yhtymän tuloihin ja varoihin. Osuudet käyvät ilmi yhtiösopimuksesta. (Holopainen 2008, 185.)

Jako pääoma- ja ansiotuloon

Yhtiömiehen osuus avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön tulosta jaetaan pääomatuloksi ja ansiotuloksi. Pääomatuloa on 20 prosentin vuotuinen tuotto, joka lasketaan hänen osuudelleen elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta edellisen verovuoden päättyessä. Loppuosa tulosta on yhtiömiehen ansiotuloa. Pääomatulo-osuuden laskeminen vuotuisena tuottona merkitsee sitä, että 12 kuukautta pidempi tilikausi lisää pääomatulo-osuutta ja lyhyempi tilikausi vastaavasti pienentää sitä. (Holopainen 2008, 185.)

Nettovarallisuus

Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus saadaan vähentämällä yhtiön varoista sen velat. Lainasaamisia osakkailta ei lueta yhtiön varoihin. Nettovarallisuuteen lisätään 30% yrityksen maksamista palkoista. Osakkaan nettovarallisuudesta vähennetään osuuden hankintaan otettu korollinen velka sekä yhtiön omistama asunto, jos osakas käyttää sitä omana tai perheensä asuntona. (Holopainen 2008, 185.)

Vero pääomatulosta

Vero pääomatulosta on 28 prosenttia. (Holopainen 2008, 185.)

Vero ansiotulosta

Ansiotulon valtionvero määrätään progressiivisen veroasteikon mukaan. Kunnallisvero ansiotulosta määräytyy yhtiömiehen kotikunnan tuloveroprosentin (ent. veroäyrin hinnan) perusteella. Kunnallisverotuksen ansiotulon perusteella määrätään myös kirkollisvero. (Holopainen 2008, 186.) Yrittäjän sairaanhoitomaksu (1,19% vuonna 2011) ja päivärahamaksu (0,92%) määrätään YEL-työtulon perusteella.

Osakkaan osuutta yhtiön tuloista käsitellään hänen verotuksessaan samalla tavalla kuin muutakin tuloa. Jos osakkaalla on muita pääoma- tai ansiotuloja, näihin lisätään osakkaalle jaettu osuus yhtiön tuloista. Näin saadusta kokonaistulosta osakas saa tehdä tuloverolain mukaiset vähennykset. (Holopainen 2008, 186.)

Palkanmaksu yhtymästä

Koska yhtiömiestä verotetaan yhtymän verotettavasta tulosta, hänen tulokseen ei lueta sitä osaa yhtiön tuottamasta voitosta, jonka hän on yhtiöstä nostanut. Yhtiön osakkaalleen maksama palkka on sen sijaan osakkaan veronalaista tuloa. Yhtiön tulosta laskettaessa tätä palkkaa käsitellään vastaavasti vähennyskelpoisena menona. Tulosta ei voida hajottaa yhtiön ja osakkaan kesken maksamalla palkkaa yhtiömiehelle. Sen vuoksi palkan maksaminen osakkaalle voi olla verotuksen ja sosiaalikulujen kannalta jopa aiheetonta. Yhtiömiehille maksettavien palkkojen osalta on huomattava, että niihin liittyy velvollisuus suorittaa sosiaaliturvamaksut ja muut palkan sivukulut. (Holopainen 2008, 186.)

4.4 Osakeyhtiö

Osakeyhtiötä pidetään tuloverotuksessa käytännöllisesti katsoen aina itsenäisenä verovelvollisena. Yhtiön toiminnan tuottama tulo ja sen nimissä hankittu omaisuus luetaan siten yhtiön tuloksi ja omaisuudeksi, eivätkä nämä sellaisenaan vaikuta osakkaan verotukseen. Poikkeustapauksissa tietty tulo voidaan katsoa osakkaan henkilökohtaiseksi palkkatuloksi, eikä yhtiön tuloksi. Tällainen osakeyhtiön sivuuttaminen voi lähinnä kohdistua ns. yhden miehen yhtiöön. (Holopainen 2008, 186.)

Yhteisön tuloverokanta

Osakeyhtiön tuloverokanta on suhteellinen eli määrätyn prosentin suuruinen. Tuloverokanta v. 2008 on 26 prosenttia. Verohallinto tilittää yhteisön tuloveron valtiolle, kunnille ja seurakunnille. (Holopainen 2008, 186.)

Palkanmaksu osakeyhtiöstä

Osakeyhtiö voi maksaa palkkaa osakkaalleen, jos osakas työskentelee yhtiössä. Myös osakkaan perheenjäsenille voidaan maksaa palkkaa. Maksetun palkan tulee kuitenkin molemmissa tapauksissa olla työpanokseen nähden kohtuullinen. Ylisuuri palkka voidaan verottaa ns. peiteltynä osinkona, jolloin veroseuraamukset ovat raskaat. (Holopainen 2008, 187.)

Osingon maksaminen osakkaille

Kun osakeyhtiön tilinpäätös tai välitilinpäätös on vahvistettu ja tilintarkastus suoritettu, yhtiökokous voi tehdä päätöksen osingon jakamisesta osakkaille. Osinkona voidaan jakaa vain taseen vapaan oman pääoman jakokelpoisia varoja. Osinkoa maksetaan osakeomistuksen perusteella, yhtiössä työskentelemisellä ei tällöin ole merkitystä. (Holopainen 2008, 187.)

Osingon saajan verotus

Osinko voi verotuksessa olla osakkaalle joko kokonaan verovapaata tuloa, veronalaista pääomatuloa tai veronalaista ansiotuloa. Verokohtelu riippuu siitä, jakaa ko yhtiö osinkona enemmän vai vähemmän kuin 9%:n tuoton sekä siitä, kuinka suuri yhtiön nettovarallisuus on. Kokonaan verovapaata tuloa on määrä, joka vastaa osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua 9%:n tuottoa. Tällaisilla verovapailla osingoilla on kuitenkin yläraja, 90 000 euroa vuodessa. Raja on osakekohtainen, joten osakeomistuksen hajautus perheenjäsenten kesken yleensä kannattaa. Jos yhtiö maksaa osinkoa enemmän kuin 90 000 euroa/osakas, mutta osinko mahtuu kuitenkin 9%:n tuoton sisälle, 90 000 euron ylimenevä osa on osakkaan pääomatuloa. Tästä pääomatulo-osingosta on kuitenkin vain 70% veronalaista ja 30% verovapaata tuloa. Jos yhtiö jakaa osinkoa enemmän kuin 9 %:n tuoton, ylimenevästä osasta 70% verotetaan ansiotulona ja 30% on verovapaata. osakas maksaa pääomatulosta veroa 28%. Ansiotulona verotettavasta osingosta vero lasketaan progressiivisen veroasteikon mukaan. (Holopainen 2008, 187.)

Pörssiyhtiöstä saatu osinko

Jos osinkoa maksava yhtiö on julkisesti noteerattu, vuotuisella tuotolla ja osakkeiden matemaattisella arvolla ei ole merkitystä. Tällaisen ns. listatun yhtiön maksamasta osingosta on saajan pääomatuloa 70% ja verovapaata tuloa 30%. Jos osingon saaja on toinen osakeyhtiö, osinko on yleensä saajalle kokonaan verovapaa. (Holopainen 2008, 188.)

Osakkeen matemaattinen arvo

Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan siten, että yhtiön osingonmaksua edeltäneen vuoden nettovarallisuus jaetaan yhtiön osakkeiden lukumäärällä. Osakeyhtiön nettovarallisuus on käytännössä sama kuin yhtiön varojen ja velkojen erotus. Osakkaan maksetuista palkoista ei tässä yritysmuodossa lisätä nettovarallisuuteen. (Holopainen 2008, 188.)

Vähennykset matemaattisesta arvosta

Kun lasketaan osingon pääomatulo-osuutta, osakkaan omistamien osakkeiden yhteisestä matemaattisesta arvosta vähennetään (Holopainen 2008, 188.):

1. yhtiöosakkaan velka yhtiölle
2. yhtiön omistaman, mutta osakkaan tai hänen perheensä käyttämän asunnon arvo.

Vasta näiden vähennysten jälkeen lasketaan 9%:n tuotto osakkeiden arvolle ja jaetaan osinko pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon. (Holopainen 2008, 188.)

5 LIIKETOIMINTASUUNNITELMA

Perustettavan yrityksen liiketoimintasuunnitelma sisältää ainakin seuraavat asiakokonaisuudet (Holopainen 2008, 56.):

- perustiedot yrityshankkeesta ja perustajasta
- kuvaus yrityshankkeesta
- perustelut yrityksen perustamiselle ja suunnitellulle liikeidealle
- tuleva liiketoiminta
- pääoman tarve ja rahoitus
- kannattavan toiminnan edellytykset
- SWOT-analyysi yrityshankkeesta
- yhteenveto ja johtopäätökset.

Liiketoimintasuunnitelman pohjana, eli otsakerunkona on käytetty koulutus- ja yrityspalvelu Riitta Vaittisen luentomonistetta 2010.

5.1 Lähtötilanne

Tausta

Harri Kontkanen jatkaa toiminnassa olevaa yritystä, jonka nimi on M. Kontkasen Paja Tmi ja päätoimiala metalliteollisuus. Yritys valmistaa sepänpajan takomotuotteita. Yritystoimintaa kehitetään syksyllä 2011. Yritys toimii Outokummussa.

Yhteystiedot

Nimi: Harri Kontkanen

Osoite: Orakaskuja 1, 78870 Varkaus

Puhelin: 050-5458030

Sähköposti: Harri.O.Kontkanen@gmail.com

Yrityksen osoite: Polvijärventie 122A, 83500 Outokumpu

Yrittäjän työkokemus

2007-2011 Pöyry Finland Oy, Varkaus, suunnittelijana tehdassuunnittelujaoksessa sekä suunnittelutyöt Stora Enso Oy Varkauden tehtaille.

2003-2007 Pivaset Oy, Leppävirta, sähkökeskuksien suunnittelu ja kokoonpanotyö sekä CADS-sähköpiirustusten päivitys.

2002-2003 Fenec Oy, Varkaus, sähkökeskuksien kokoonpanotyö sekä CAD-piirustusten päivitys.

1998-2000 Stora Enso Oy Varkauden tehtaat, Varenso Oy, dokumentoijan sijaisuus sekä suunnittelija konejaoksessa.

1995 Finnminerals Oy Vuonoksen tehdas, Outokumpu, tekninen harjoittelija, sähköalan työ.

1994 David Fitness & Medical, Outokumpu, tekninen harjoittelija, varastoinnin suunnittelu ja varastotyö.

1993 Pohjois-Karjalan Sotilasläänin Esikunta, Joensuu, tekninen harjoittelija, toimistoalantyyö.

1988-1992 Outokummun kaupunki, maatalouslomittaja.

1985-1988 Outokummun Kivi Veijo Kontkanen Ky, dumpperinkuljettaja.

Yrittäjän koulutus

2005-2011 Savonia-ammattikorkeakoulu, Varkaus, kone- ja tuotantotalouden koulutusohjelma, ilta-/monimuotokoulutus.

2007-2008 Savonia-ammattikorkeakoulu, Varkaus, painelaitesuunnittelun, -materiaalien ja NDT-menetelmien erikoistumisopinnot.

2003-2004 Keski-Savon ammatillinen aikuiskoulutuskeskus, Varkaus, sähköalan ammattitutkinto sekä suoritettu sähköturvallisuustutkinto 2.

1993-1995 Walter Ahlströmin teknillinen oppilaitos, automaatioteknikon tutkinto.

1982-1984 Pohjois-Karjalan Keskusammattikoulu, Outokumpu, instrumenttiasentajan tutkinto.

Yrittäjän erikoisosaaminen

Erikoisosaamistaitoja yrittäjällä ovat suunnittelutaidot mekaaniselta puolelta, AutoCAD, tekninen piirtäminen ja laskenta, inventor-3D suunnitteluohjelman hallinta, painelaitesuunnitteluosaamista ja kädentaidot.

5.2 Toiminta ajatus

Yrityksen toiminta-ajatus on mahdollistaa takomalla valmistettavien laadukkaiden takomotuotteiden saanti myös tulevaisuudessa kaivosteollisuudelle ja muulle teollisuudelle sekä tuottaa myös taidealan takomotuotteita yksittäisille kuluttajille.

5.3 Liikeidea

Tuotteet ja palvelut

Yritys tarjoaa myös tulevaisuudessa takomalla valmistettavia metallituotteita.

Asiakkaat

Yrityksen takomotuotteiden asiakkaita ovat kaivos- ja louhintateollisuus Suomessa ja yksityiset kuluttajat.

Toimintatavat

Yrityksen toimintatapoihin kuuluu verkostoituminen muiden teollisuuden yritysten kanssa. Myynti tulee tapahtumaan henkilökohtaisen myyntityön avulla ja vahvalla PR-työllä, jolla vahvistetaan tuotteiden ja palveluiden tunnettavuutta. Markkinoinnissa käytetään internetin tarjoamia mahdollisuuksia sekä suoraa markkinointia teollisuuden yrityksille. Yrityksen kirjanpito ulkoistetaan myöhemmin.

Käytännön järjestelyt

Takomotoiminnan jatkamiseksi toimitilat ovat olemassa. Takomon koneita tulee nykyaikaistaa ja uusia tarvittavilta osin. Atk-laitehankinnat tulee hankkia kokonaisuudessaan sekä lisäksi tarvittavat suunnitteluohjelmistot. Takomotuotteiden raaka-ainehankinnat tulevat rauta-alan tukkuliikkeistä, jollei asiakas hanki niitä itse. Alkuvastot tulevat asiakkaan sopimusten mukaan. Alihankkijoilta tilataan tarvittavat raaka-aineet valmiiksi leikattuina. Alihankkijat kilpailutetaan. Verkostoituminen muihin yrityksiin aloitetaan talvella 2012. Suunnitellut takomon tuotteet tuotetaan aluksi nykyisessä pajassa. Tuotteiden jakelun suorittaa Transpoint tai Kiitolinja.

Kirjanpito ja talouden suunnittelu

Kirjanpito ja laskutus hoidetaan tilitoimiston kautta. Myös talouden suunnittelussa ja seurannassa käytetään tilitoimiston ja asiantuntijoiden palveluja. Takomoon tehtävät investoinnit tarkentuvat syksyn 2011 aikana.

Hinnoittelu

Yritys voi käyttää hinnoittelumenetelminä yksityisille asiakkaille kermankuorinta- ja katepohjaista hinnoittelua sekä yritysasiakkaille kustannuspohjaista ja katepohjaista hinnoittelua.

Yritysimago

Yrityksellä on halu tehdä tuotteita, joissa näkyy käden jälki. Yrityksen arvot ovat yhteistyö, avoimuus ja luotettavuus. Yrityksen visuaalinen ilme eli logo tulee olemaan vasara ja alasin musta-puna-keltahehkuisena.

5.4 Toimiala ja sen kehittyminen

Yleiset kehitysnäkymät

Kaivosalan tulevaisuudennäkymät voidaan luonnehtia Suomessa hyväksi, kuten kaivosalan toimialaraportissa vuonna 2010 myöskin mainitaan.

Kilpailijat ja yrityksen asema markkinoilla

Kilpailijat tulevat olemaan metalliteollisuuden alihankkijat ja muut metalliteollisuuden yritykset sekä taidealan sepät. Tulevaisuuden ennakointi ja oman markkina-aseman vahvistaminen ovat avain hyvälle yritystoiminnalle tulevaisuudessa.

Yrityksen SWOT -analyysi

<p>VAHVUUDET (sisäiset) Luo vahvuuksista kilpailu!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yrityskuva viimeisten vuosikymmenten aikana • Omistus • Yrittäjän koulutus • Asennoituminen 	<p>HEIKKOUEDET (sisäiset) Vahvista heikkouksia!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pieni yritys • Pienet toimitilat • Työkalut ja konekanta • Sijainti • Sepän taidot
<p>MAHDOLLISUUDET (ulkoiset) Käytä mahdollisuudet hyväksi!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yleiset kehitysnäkymät • Uusien tuotteiden kehitys • Markkinointi tulevaisuudessa • Verkostoituminen • Asiakaskanta • Asiakassuhteet 	<p>UHAT (ulkoiset) Vältä uhkia!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tietovuoto • Kilpailijat • Terveys

Vahvuudet

Yrityksellä on vahva yrityskuva viimeisten muutaman vuosikymmenten ajan sepän-pajan takomotoiminnassa. Lisäksi yrityksen omistus säilyy tulevaisuudessa samassa suvussa. Nämä antavat jo hyvän pohjan ja lähtöasetelman yrityksen jatkoa ajatellen. Tulevalla, nyt suunnitellulla yrityksen jatkajalla on puolestaan hyvä atk-osaaminen ja koulutus pohja toimia yrittäjänä.

Heikkoudet

Pienen yrityksen myyntiä kasvattamalla voidaan päästä myös suurempiin toimitiloihin ja parempaan konekantaan tulevaisuudessa. Sepän taidot ovat puolestaan jo siirtyneet joiltakin osin myös jälkipolville, mutta metalliin ja takomiseen liittyvää kirjallisuutta lukemalla ja takomista käytännössä oppimalla on pyrittävä jatkuvasti kehittämään alan osaamista. Yrityksen heikkoa sijaintia pyritään uuden yrittäjän voimin tuomaan esille toimivien ja kiinnostavien kotisivujen avulla sekä toimivalla markkinoinnilla. Teollisuuteen tähtäävillä tuotteilla pyritään tuomaan tunnettavuutta esim. messujen ja muiden markkinoiden avulla.

Mahdollisuudet

Kaivosteollisuuden tulevaisuuden näkymät näyttävät siis Suomessa varsin hyviltä, ellei maailman ja varsinkin Euroopan kriittinen tilanne heikkene voimakkaasti nykyisestäään. Oikean markkinoinnin ja verkostoitumisen avulla voidaan päästä luomaan uusia asiakaskontakteja ja suhteita sekä työstämään ja takomaan uusia tuotteita.

Uhat

Yrityksen tuotteet ja tuotteiden kehitys on pidettävä poissa kilpailijoiden ulottuvilta. Tämän vuoksi valokuvien ja muiden julkaisujen esittäminen internetissä on pidettävä suunnitellusti harkittuna, ettei tietovuotoja pääsisi syntymään. Myös yrittäjän terveydellisen tilan vaikutus toimintaan on huomioitava. Tämä vuoksi yrityksen toiminta on suunniteltava tulevaisuuteen niin, että yrityksen tuotteiden valmistamiseen palkataan ulkopuolinen työntekijä.

5.5 Markkinointisuunnitelma

Yritys tulee panostamaan tulevaisuudessa vahvasti markkinointiin ja sen hallitsemiseen uuden yrittäjän voimin. Yrityksen markkinoinnin keskeisimmät kilpailukeinot ovat tuote, saatavuus, hinta ja viestintä. Markkinoinnin viestintäkeinoina tullaan käyttämään henkilökohtaista myyntityötä, mainontaa, suhde- ja tiedotustoimintaa sekä

suoramarkkinointia. Kaikkia edellä mainittuja markkinoinnin viestintäkeinoja tullaan käyttämään muutoksen alkuvaiheessa sekä myöhemmin kehittämään niitä yritystoiminnan vakiintuessa.

Yritysilmeen visuaalista rakennetta parantaakseen tehdään sopiva logo, jolla tehdään jatkossa yritystä tunnetuksi alan markkinoilla. Painotuotteita ovat kirjekuoret, esitteet, muut julkaisut, käyntikortit, ikkunateippaukset ja messumateriaalit. Muista mainostuotteista mainittakoon valomainokset, asut, lippalakit, kynät ja erilaiset liikelahjat.

5.6 Talouden suunnittelu

Yrityksen toiminnan jatkuessa vähintään entisellään sukupolvenvaihdoksen jälkeen, täytyy koneiden ja laitteiden uusimiseen sekä kehittämiseen panostaa tulevaisuudessa. Näihin hankintoihin tullaan paneutumaan syksyn 2011 aikana, joten tässä vaiheessa talouden suunnitteluun lisätään vain toiminnan jatkamiseen tarvittavat hankinnat lähinnä toimistotyökalujen osalta. Toimistotyökalujen hinnat:

• atk-tietokone	600€
• kaksi näyttöä	400€
• näppäimistö	50€
• hiiri	25€
• tulostin+skanneri+kopiokone+faxi	500€
• atk-pöytä	300€
• tuoli	300€
• atk-ohjelmistot	1000€
• muut toimisto tarvikkeet	300€

Alustavat investoinnit olisi noin 3500€ toimistotyökalujen osalta.

Yrityksen talouden suunnittelussa tullaan käyttämään asiantuntijan apua, lähinnä tilitoimiston tarjoamia palveluja. Myöskin yrityksen kirjanpito annetaan tilitoimiston tehtäväksi, koska näin toimimalla yrittäjälle vapautuu enemmän aikaa yrityksen toiminnan pyörittämiseen ja tärkeään myyntiin sekä markkinointiin.

5.7 Tulevaisuuden visiot

Yritys pystyisi työllistämään tulevaisuudessa yrityksen jatkajan sekä joitakin työntekijöitä ja mahdollisesti siirtymään osaksi suurempiin toimitiloihin. Tämän lisäksi yrityksen tuotteita ja toimintaa tullaan laajentamaan myös muuhun yritystoimintaan tulevaisuudessa.

5.8 Tulos-, investointi- ja myyntibudjetti

Seuraavissa taulukoissa 1-3 on esitetty tulos-, investointi- ja myyntibudjetit yrityksen tämänhetkisen tavoitetuloksen (netto), n. 1000 €:n, toteutuminen.

TAULUKKO 1. Tulosbudjetti

M. Kontkasan Paja		
	€/kk	€/v
Tavoitetulos (netto)	1020	12240
+ lainojen lyhennys	58	700
= Tulot verojen jälkeen	1078	12940
+ verot (valtio+kunta)	306	3672
= Rahoitustarve (Br.tulot)	1384	16612
+ yrityslainojen korot	15	175
= Käyttökattotarve	1399	16787
+ Kiinteät kulut (ilman alv)		
· yrittäjän eläkevakuutus (YEL)	398	4770
· muut vakuutukset	50	600
· työntekijöiden palkat	0	0
· palkkojen sivukustannukset	0	0
· vuokrat	0	0
· sähkö/vesi	250	3000
· puhelin	50	600
· ATK-kulut	30	360
· kirjanpito	50	600
· toimistokulut	20	240
· matka/autokulut	100	1200
· markkinointi	200	2400
· koulutus	0	0
· lehdet yms.	0	0
· korjaukset, huolto yms.	50	600
· yrittäjän työttömyyskassamaksu	52	624
= Kiinteät kulut yhteensä	1250	14994
Myyntikatetarve	2648	31781
Muuttuvat kulut		
aineet ja tarvikkeet	1000	12000
= Myynnin tarve	3648	43781
=> riskit 3% myyntitarpeesta (esim. luotto-tappio)	109	1313
= Liikevaihto	3758	45094
alv	864	10372
=KOKONAISMYYNTI / -LASKUTUSTARVE	4622	55466
Kuukausilaskutustarve 11 kk /v	5 042,38	

TAULUKKO 2. Investointibudjetti

Investoinnit	Euroa		
Toimistotyökalut ja atk-laitteet+ohjelmat	3500		
Käyttöpääoma			Maksuaika
Käyttöpääoma			vuotta
			kk
Yhteensä / vuosi	3500	700	5
Yhteensä / kk		58	12
Lainojen korot / kk		15	

TAULUKKO 3. Myyntibudjetti

Kappalepohjainen			
Tuote / Tavara	Kpl / kk	€/tuote	yht.
Tuote 1	20	50	1000
Tuote 2	20	50	1000
Tuote 3	100	7	700
Tuote 4	40	35	1400
			0
			0
Liikevaihto			4100
alv			943
Myynti			5043
Käytetty tuntimäärä			

Budjetoitu kokonaisymyynti	5043
Tulosbudjetin mukainen kuukausilasku-	
tustarve	5042
erotus	1

Myyntibudjetin esitettyihin myyntilukuihin yritys ei vielä tämän päivän tilanteessa pääse, joten yritys tarvitsee tehokasta markkinointia ja uusia tuotteita markkinoitavaksi asiakkaille. Laskelmat on tehty yrityksen nykyisillä tuotteilla, johon on huomioitu markkinoinnin osuus.

6 MUUTOSVAIHEESSA TEHTÄVIÄ ILMOITUKSIA

Tässä luvussa on esitetty pienyrityksen käynnistämisvaiheessa huomioitavia ilmoituksia ja toimenpiteitä. Varsinaisen sukupolvenvaihdoksen tulee tekemään alan asiantuntija, mutta sukupolvenvaihdoksen jälkeen tehtävät ilmoitukset on pyritty koamaan tähän lukuun.

6.1 Suunnitteluvaihe

Suunnitteluvaiheessa on kiinnitettävä huomioitava mm. seuraaviin seikkoihin: asiakkaat, tarve, tuote/palvelu, markkinatiedon hankinta, toiminta-ajatus, liikeidea, markkina-alue, kilpailutilanne, omat yrittäjäominaisuudet, uusi yritys/yrityksen osto, liiketoimintasuunnitelma, laskelmat ja rahoitusvaihtoehdot.

Tarvittavia toimenpiteitä ovat (Vaittinen 2011, 1.):

- Keskustelu esim. elinkeinoyhtiön ihmisten ja rahoittajien kanssa.
- Tarvittaessa keskustelu verottajan kanssa.
- Mahdollinen yrittäjävalmennukseen osallistuminen.
- Mahdollisen luvanvaraisuuden selvittäminen ja tarvittaessa lupien hakeminen.
- Nimen pohtiminen ja sen tarkistaminen onko nimi jo varattu.
- Toimialan määrittäminen ja päätoimialan määrittäminen.
- Yritysmuodon valinta.
- Mahdolliset toimitilaratkaisut.
- Tilitoimistovaihtoehtojen pohtiminen.

6.2 Päätös perustamisesta

Seuraavia näkökohtia on huomioitava, kun tehdään päätös yrityksen perustamisesta (Vaittinen 2011, 2.):

a) sivutoiminen yritys

- Jos yrityksen perustaja on töissä, työnantajan kanssa on keskusteltava asiasta.

- Jos perustaja on työtön, on TE-toimistolta haettava sivutoimisen yrittäjän statusta, jos haluaa säilyttää oikeuden soviteltuun työttömyysturvaan.
- Sivutoiminen yrittäjä ei voi hakea starttirahaa yritystoiminnan alkuvaiheessa, eikä silloinkaan, kun toiminta muuttuu kokopäiväiseksi. Tähän saattaa olla muutoksia tulossa.
- On pohdittava, tarvitseeko ottaa YEL:iä.
- On pohdittava, tarvitseeko ilmoittautua alv-velvolliseksi.
- Tarvittaessa laaditaan perustamispaperit.
- Ammatinharjoittajana voi aloittaa ilman rekisteröitymistä kaupparekisteriin, tällöin pyydetään vain verottajalta y-tunnus ja hakeudutaan samalla ennakkoperintärekisteriin.

b) kokopäiväinen yrittäjyys

- On otettava ajoissa yhteyks TE-toimistoon, jos hakee starttirahaa.
- Starttirahahakemus on tehtävä ja päätös saatava ennen yritystoiminnan käynnistämistä. Perustamispaperioiden tekemiseen ennen starttirahapäätöstä on aina pyydettävä erikseen lupa TE-toimiston starttirahapäätäjältä. Yleensä kaupparekisteriin voi olla ilmoittautunut y-tunnusta varten, mutta ei alv- eikä ennakkoperintärekisteriin.
- Mitään rahaliikennettä ja liiketoimintaa ei siis saa olla ennen starttirahapäätöstä.
- Mahdollista Finnveran lainaa voi hakea jo ennen yrityksen perustamista, rahan saa tilille vasta, kun yritys on perustettu ja rekisteröity.
- Sama koskee myös pankkilainaa.

6.3 Perustamispaperioiden tekeminen

Lomakkeet ja ohjeet löytyvät osoitteesta www.ytj.fi. Lomakkeissa mm. (Vaitinen 2011, 3.):

- Ilmoitetaan nimivaihtoehdot.
- Ilmoitetaan mahdolliset aputoiminimet ja rinnakkaistoiminimet.
- Valitaan, mihin rekisteriin hakeudutaan (kaupparekisteri, ennakkoperintärekisteri, alv-rekisteri, työnantajarekisteri jos enemmän kuin kaksi työntekijää).
- Ilmoitetaan vastuuhenkilöt ja nimenkirjoittajat.
- Määritellään tilikauden ajankohta ja ensimmäisen tilikauden pituus.
- Ilmoitetaan toimialat ja päätoimiala.
- Kerrotaan yritystoiminnan aloitusajankohta.

- Ilmoitetaan ensimmäisen tilikauden liikevaihtoarvio ja arvio verotettavasta tulosta ensimmäisenä vuonna.
- Ilmoitetaan muut tulot (mm. palkka ja starttiraha).

6.4 Rekisteröinti

Yrityksen rekisteröinti tapahtuu Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterissä. Yritys voi samalla perustamisilmoituslomakkeella ilmoittautua tai hakeutua kaupparekisteriin, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin. (Holopainen 2008, 217.)

Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoitus tehdään perustamisilmoituslomakkeella Y3.

6.5 Yritystoiminnan käynnistyttä

Seuraavia näkökohtia on huomioitava, kun yritystoiminta on käynnistetty (Vaitinen 2011, 4.):

- YEL on otettava viimeistään 6 kk sisällä, kun yritystoiminta on jatkunut yli 4kk.
- On varmistettava muu vakuutusturva (tapaturma, vastuu, keskeytys, esineet ym.).
- Jos liittyy yrittäjän työttömyyskassaan, kannattaa liittyä 1. kk:n aikana jotta saa ns. työssäoloehto hyvitystä 6 kk.
- Avataan pankkitili ja mahdollinen luotto-ominaisuus tiliin.
- Mahdolliset muut rahoitusneuvottelut tehdään viimeistään tässä vaiheessa, jos niitä ei ole tehty jo aikaisemmin.
- Tilitoimiston valinta ja neuvottelut tilitoimiston kanssa siitä, mitä yrittäjä tekee ja mitä tilitoimisto tekee.
- On harkittava liittymistä yrittäjäjärjestön jäseneksi.
- Käyntikorttien, kirjepohjien, laskupohjien ym. teettäminen siten, kun kaupparekisteristä on saatu rekisteriote eli tieto siitä, että yritys on rekisteröity ja nimi hyväksytty.
- Saatu rekisteriote on laitettava talteen.
- Alkuvaiheen markkinointiviestinnän toimenpiteet kohderyhmän mukaisesti.
- On ilmoitettava yritys oman kunnan yritysrekisteriin (maksuton).
- On suhtauduttava kriittisesti erilaisiin ilmoitustilaa tarjoaviin yritysulkaisuihin.

- Jos starttiraha saadaan, kannattaa alussa ottaa yrityksestä itselleen yksityisottoja tai palkkaa (yritysmuodosta riippuen) mahdollisimman vähän.
- Jos yritystoiminta perustuu laskutukseen, on otettava käytännöksi, että laskut lähetetään ripeästi ja mahdolliset karhukirjeet lähetetään myös ripeästi. Lähetettyjen laskujen kopiot laitetaan tilitoimistoon menevään mappiin. On hyvä laittaa yksi kopio myös erilliseen, lähetetyt laskut mappiin, josta on helppo tarkistaa viimeisimmän laskun numero uutta laskua kirjoitettaessa. Tämä koskee niitä, jotka laskuttavat ilman erillistä ohjelmaa.
- Kannattaa pohtia, tarvitaanko erillistä laskutusohjelmaa, vai riittääkö word- tai excel-pohjainen laskutus. Jos käytät laskutusohjelmaa, toimitaan siihen liittyvien käytäntöjen mukaisesti.
- Jos ja kun starttiraha ei riitä elämiseen, on mietittävä itselleen parhaiten so- piva tapa ottaa yksityisottoja (tmi, ay, ky) tai järkevä tapa ottaa palkka Oy:stä (palkka, km-korvaukset, mahdollinen oman tilan vuokraaminen).

6.6 Rahaliikenne verottajan kanssa

Seuraavia näkökohtia on huomioitava asioitaessa verottajan kanssa (Vaitinen 2011, 5.):

- Verottaja lähettää tuloveron maksamista varten ennakkoveroliput eräpäivi- neen koko vuodeksi. Eräpäivien määrä riippuu veron määrästä.
- Ennakkovero on laskettu yrittäjän oman veroprocentin ja perustamispape- reissa ilmoitetun verotettavan tulon arvion pohjalta.
- Ennakkoverot on muistettava maksaa lipuissa olevina eräpäivinä.
- Yhdessä tilitoimiston kanssa on seurattava jatkuvasti, ovatko ennakkoverot liian pienet tai liian isot. Ennakkoveroja voi nostaa ja pienentää tarpeen mu- kaan. Pienentäminen edellyttää kirjanpitäjän laskelmaa. Nostamiseen riittää pyyntö saada uudet veroliput ja ilmoitus siitä, kuinka paljon verotettava tulo tällöin kasvaa.
- Jos veroja muutetaan, vanhat veroliput revitään, kun uudet ovat tulleet.
- Veroilmoitus tehdään ohjeiden mukaiseen päivään mennessä.
- Verottajalle lähetetään vain veroilmoitus, joka on tehty tilinpäätöksen pohjal- ta. Tositteet on säilytettävä 6 v mahdollisen verotarkastuksen varalta.
- Verotoimisto lähettää alv-rekisteriin ilmoittautuneille alv:n maksamiseen liitty- vät ohjeet (tilinumero, viitenumero jne) ja ns. valvontailmoitukset, joilla alv:n määrää kerrotaan verottajalle.

- Yrittäjän on itse muistettava huolehtia oma-aloitteisesti alv:n maksamisesta puolentoista kuukauden päästä kunkin kuukauden loppumisesta ja valvontailmoituksen lähettämisestä lääniverovirastoon. Tai harvemmin, jos liikevaihdon määrä näin mahdollistaa ja jos se katsotaan järkeväksi (uudet verotiliohjeet).
- Yrittäjä voi sopia, että tilitoimisto huolehtii asian (ks. kohta yrittäjän ja tilitoimiston väliset asiat).
- Jos maksat palkkoja, tarkista tilitoimistolta milloin verot ja sivukulut on maksettava ja minne, tai sovi että tilitoimisto hoitaa ne.

6.7 Yrittäjän ja tilitoimiston väliset asiat

Seuraavassa on lueteltu asiat, jos yrittäjä käyttää tilitoimiston palveluja (Vaitinen 2011, 7.):

- Yrittäjä maksaa yleensä laskut itse (voi pyytää tilitoimistonkin tekemään sen).
- Maksetut laskut laitetaan mappiin aikajärjestyksessä.
- Kerran kuukaudessa, kun tiliote tulee pankista, tarkistetaan että kuitit ovat mapissa siinä järjestyksessä, kun ne ovat tiliotteella ja että kaikki kuitit ovat tallessa.
- Kuitit on vietävä tilitoimistoon viivytyksettä, kun edellisen kuukauden tiliote on saatu. Kannattaa sopia tilitoimiston kanssa pvm. mihin mennessä ed. kuukauden kuitit on vietävä.
- Tilitoimiston kanssa on etukäteen sovittu, viekö yrittäjä mapin sellaisenaan tilitoimistoon, vai tekeekö yrittäjä itse tiliointiin liittyviä merkintöjä.
- Tilitoimisto tekee kirjaukset, lähettää pyydettäessä verovirastoon suoraan valvontailmoituksen ja antaa siitä kopion yrittäjälle, jotta yrittäjä tietää, minkä suuruinen alv on maksettava.
- Tilitoimisto antaa/lähettää sovituin välein tuloslaskelman, pääkirjan ja päiväkirjan tilitapahtumista.
- Tilitoimiston kanssa on käytävä säännöllisesti keskusteluja ja on opeteltava lukemaan tilitoimiston raportteja.
- Muista siis seurata, ovatko verot oikean suuruiset. Päävastuu on yrittäjällä.

6.8 Starttiraha

Seuraavat asiat on huomioitava kun haetaan starttirahaa (Vaittinen 2011, 8.):

- Työvoimatoimisto lähettää starttirahapäätöksen.
- Starttiraha saadaan jälkikäteen.
- Esim. tammikuun starttirahan saamiseksi on vietävä tilityslomake työvoimatoimistoon helmikuun alusta, lomakkeeseen merkitään kk:n arkipäivät ja päätöksestä löytyvä summa/ pv.
- Ennen 1. tilitystä on työvoimatoimistoon vietävä verokortti, henkilökohtainen tilinumero ja kopio kaupparekisteriotteesta.
- Mahdollista jatkoa on haettava ajoissa ennen starttirahakauden päättymistä.

7 OMAN TYÖN ARVIOINTI

Opinnäytetyössä keskityttiin pienen takomoyrityksen ja maatilán perintöverotukseen sekä sukupolvenvaihdokseen. Lisäksi tutkittiin yritysmuotoja, tehtiin liiketoimintasuunnitelma takomosta ja tutkittiin myöhemmin kehitettävän takomon mahdollisuuksia jatkaa toimintaansa tulevaisuudessa, sekä tehtiin ohjeet yrityksen jatkajalle tulevaisuuteen, muutostilanteen tullessa ajankohtaiseksi.

Lindholmin perintöverokirjassa on esitetty hyviä esimerkkejä välttää kohtuuttoman suuria veroja perinnönjako- ja sukupolvenvaihdostilanteissa. Varsinaiseen perinnönjakoon ja sukupolvenvaihdokseen ei pitäisi ryhtyä ilman asiantuntijan apua, jos jaettavana olevassa kohteessa on useita eri mahdollisuuksia välttää ylisuuret verorasitukset. Takomoyrityksen ja maatilán perintövero sekä sukupolvenvaihdos tulevat lähitulevaisuudessa ajankohtaiseksi, joten on syytä tutustua hyvissä ajoin eri mahdollisuuksiin muutostilanteessa.

Liiketoimintasuunnitelman yhteyteen tehdystä tulosbudjetista voidaan havaita, että tämän hetkiselällä liikevaihdolla toiminimi on sopiva yritysmuoto. Myyntibudjetti on arvioitu hieman yläkanttiin, mutta kaikkiaan takomo tarvitsee tulevaisuudessa lisää myytävii tuotteita, joten markkinointiin tulee panostaa. Yksi vaihtoehto toiminnan jatkuessa nykyisessä laajuudessaan on jatkaa yritystoimintaa sivutoimisena, mutta päätoiminen yrittäjyys on kuitenkin varsinaisena tavoitteena. Markkinointisuunnitelmia on myöskin jo tehty takomon osalle, joten ne tulevat ajankohtaisiksi toteutukseen syksyllä 2011.

Opinnäytetyö toteutettiin suurelta osin kirjallisuustutkimuksena. Kirjallisuustutkimuksena hyödynnettiin alan kirjallisuutta ja startti-yrittäjäksi-kurssilta saatua tietoa sekä aineistoa. Opinnäytetyö oli kaikkiaan mielenkiintoista tehdä varsinkin, kun se tulee olemaan tietynlainen opas rakennettaessa ja kehitettäessä yritystä tulevaisuudessa. Tutkimuksessa opittiin perintöveron merkitys erilaisissa sukupolvenvaihdostilanteissa sekä mitä yrityksen perustamisessa tulee huomioida sukupolvenvaihdostilanteissa. Tulevaisuudessa markkinointiin tulee perehtyä vielä lisää.

LÄHDELUETTELO

JULKAISTUT LÄHTEET

Holopainen, T. 2008. Yrityksen perustajan opas. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Lindholm, T. 2010. Perintöverokirja. Helsinki: Veritieto Oy.

JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Vaittinen, R. 2010. Liiketoimintasuunnitelma (ohjeistus), luentomoniste. Pohjois-Savon TE-keskus.

Vaittinen, R. 2011. Yhteenveto yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvistä käytännön asioista, luentomoniste. Työ- ja elinkeinokeskus.

Liite 1

Viranomaisen merkintöjä

PERUSTAMISILMOITUS Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Y3

Lomakkeella voitte ilmoittautua tai hakeutua kaupparekisteriin, arvonnäköverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin ja vakuutusmaksuverovelvolliseksi. Ilmoittakaa tällä lomakkeella myös ennakon määräämistä koskevat tiedot.
Lähetätkää lomake osoitteella: PRH - VEROHALLINTO, Yritystietojärjestelmä, PL 2000, 00231 HELSINKI

Yrityksen nimi		
Toiminimi		
2. Nimivaihtoehto	3. Nimivaihtoehto	

Kotipaikka (Kunta, josta toimintaa johdetaan)

Muut mahdolliset toiminimet (Täyttäkää tarvittaessa)	
Rinnakkaistoiminimet (Toiminimen vieraskieliset käännökset)	
Aputoiminimi	Aputoiminimellä harjoitettava toimialan osa
Aputoiminimi	Aputoiminimellä harjoitettava toimialan osa

Elinkeinoonharjoittajan henkilötiedot		
Elinkeinoonharjoittajan täydellinen nimi		
Henkilötunnus	Kieli ☐ suomi ☐ ruotsi	Kansalaisuus
Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka

Yrityksen yhteystiedot (Yleiseen käyttöön tarkoitetut yhteystiedot, jotka ovat julkisia)		
Yrityksen postiosoite (katu/tie,talon nro, porras, huoneiston nro tai postilokero)	Postinumero	Postitoimipaikka
Yrityksen käyntiosoite (katu/tie,talon nro, porras, huoneiston nro)	Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelin	Matkapuhelin	Faksi
Sähköposti	Kotisivun www-osoite	

Tilikausi	
Tilikausi (pv.kk - pv.kk)	Ensimmäisen tilikauden alkamis- ja päättymispäivä (pv.kk.vvvv - pv.kk.vvvv)

Elinkeinoonharjoittaja ilmoittautuu seuraaviin rekistereihin: (Verohallinnon rekistereihin ilmoittautuminen on maksutonta.)		
☐ kaupparekisteriin (mukaan kuitti käsittelymaksusta)	☐ ennakkoperintärekisteriin	☐ Verohallinnon vakuutusmaksuverovelvollisten rekisteriin
☐ arvonnäköverovelvollisten rekisteriin	☐ työnantajarekisteriin	☐ yritys- ja yhteisötunnusta varten

Y3

Yritys on perustettu yritysmuodon muutoksen seurauksena (Katsokaa täyttöohje)	
Edeltäjän täydellinen nimi tai toiminimi	Yritys- ja yhteisötunnus tai henkilötunnus

Kaupparekisteriin ilmoitettava toimiala (Täydellinen toimiala kirjoitettuna, ei koodeina)

Verohallintoon ilmoitettava päätoimiala (Toimiala, jota yritys harjoittaa päätoimenaan)

Elinkeinotoiminta aloitetaan myöhemmin (Ei vaikuta kaupparekisterin rekisteröintiin, katsokaa täyttöohje.)
☐ alkaen, pvm

Verohallinnolle tästä ilmoituksesta lisätietoja antava henkilö tai yritys, esim. tilitoimisto		
Nimi		Yritys- ja yhteisötunnus
Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelin	Matkapuhelin	
Faksi	Sähköposti	

Kaupparekisterille tästä ilmoituksesta lisätietoja antava henkilö ja/tai yritys (asiamies)		
Yrityksen nimi	Henkilön nimi	
Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelin	Matkapuhelin	
Faksi	Sähköposti	

Lisätietoja

Täyttäkää myös lomakkeen sivu 3, jos olette ilmoittautunut sivulla 1 arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin tai vakuutusmaksuverovelvolliseksi.

Päiväys ja allekirjoitus		
Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvennys	Puhelin

Henkilötietolain 24 §:n mukainen informaatio lomakkeeseen liittyvistä rekistereistä on saatavissa Internetistä osoitteesta www.ytj.fi sekä Patentti- ja rekisterihallituksesta ja Verohallinnosta.

Verohallintoon ilmoitettava postiosoite		
☐ Merkitkää rasti ruutuun, jos postiosoite on sama kuin sivulla 1 ilmoitettu yleiseen käyttöön tarkoitettu osoitetieto. ☐ Muussa tapauksessa täyttäkää alla olevalle riville osoitetiedot.		
Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka

Y3

Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen		
Ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi	Ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi ostoista tai omasta käytöstä	
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm
Ulkomainen elinkeinonharjoittaja ilmoittautuu arvonlisäverovelvolliseksi	vain ilmoituksenantovelvolliseksi	
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm
☐ Harjoittaa ainoastaan alkutuotantoa ja/tai tekemiensä taide-esineiden myyntiä (AVL 79c §)		

Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen		
Kiinteistön käyttöoikeuden luovuttaja (AVL 12 ja 30 §)	Vähäisen liiketoiminnan harjoittaja tai vaikeavammainen yrittäjä (AVL 12.1 §)	
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm
Ulkomaalainen elinkeinonharjoittaja (AVL 12.2 §)	Ulkomainen kaukomyynti (AVL 63 a §)	Yhteisöhankkija (AVL 26 f §)
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm	☐ (pv.kk.vvvv - pv.kk.vvvv)
Alkutuottaja ja /tai taide-esineiden tekijä hakeutuu arvonlisäverovelvolliseksi		
☐ alkaen, pvm		
Tilikauden liikevaihto (AVL 3 §)	euroa	

Ei katso olevansa arvonlisäverovelvollinen, perustelut		
☐ Vähäinen toiminta ALV 3 §	☐ Rahoituspalvelut ALV 41 §	☐ Yleishyödyllisen yhteisön / uskonnollisen yhdyskunnan arvonlisäveroton toiminta ALV 4-5 §
☐ Terveyden- ja sairaanhoitopalvelut ALV 34 §	☐ Vakuutuspalvelut ALV 44 §	☐ Muu veroton toiminta, mikä?
☐ Sosiaalihuoltopalvelut ALV 37 §	☐ Esiintymispalkkiot tai tekijänoikeuskorvaukset ALV 45 §	
☐ Koulutuspalvelut ALV 39 §	☐ Kiinteistöluovutukset ALV 27 §	

Vakuutusmaksuverovelvollisuutta koskevat tiedot	
Ilmoittautuu vakuutusmaksuverovelvolliseksi	
☐ alkaen, pvm	

Kirjanpidon muoto	
☐ yhdenkertainen kirjanpito	☐ kahdenkertainen kirjanpito

Palkanmaksua koskevat tiedot	
Ilmoittautuu säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi	Ilmoittautuu merityötuloa maksavaksi työnantajaksi
☐ alkaen, pvm	☐ alkaen, pvm

Oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksujaksoa koskevat tiedot	
(Täyttäkää tämä kohta vain, jos toiminnan aloittamisvuoden liikevaihto on enintään 50 000 euroa ja haluatte päästä pidennettyyn ilmoitus- ja maksujaksoon.)	
Kuluvan kalenterivuoden liikevaihto (Liikevaihtoon luetaan kaikki yrityksen Suomessa ja ulkomailla tapahtuvat myynnit.)	
_____ euroa	
Haluttu ilmoitus- ja maksujakson pituus (Täyttäkää tämä kohta vain silloin, kun haluatte lyhyemmän ilmoitus- ja maksujakson kuin mihin liikevaihtonne oikeuttaisi, kts. täyttöopas.)	
☐ 1kk	☐ 1/4 vuosi

Alkutuottajan ja/tai taide-esineen tekijän ilmoitus- ja maksujakso arvonlisäverotuksessa	
(Täyttäkää tämä kohta vain, jos haluatte muun kuin kalenterivuoden pituisen ilmoitus- ja maksujakson, kts. täyttöopas.)	
Haluttu ilmoitus- ja maksujakson pituus	
☐ 1 kk	☐ 1/4 vuosi

Ennakkoperintärekisteriin hakeutuva täyttää

Hakeutuu ennakkoperintärekisteriin (EPL 25 §)

alkaen, pvm

Ennakkoveron määrittämisestä koskevat tiedot

Ensimmäisen tilikauden arvioitu liikevaihto

euroa

Ensimmäisen tilikauden arvioitu verotettava tulo

euroa

Elinkeinonharjoittajan muut tulot kalenterivuonna (Jos maksajia on useita, täyttää erillinen ennakkoveron hakemuslomake.)

euroa

Y3

Lisätietoja